

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

MEDZINÁRODNÉ ŠTANDARDY AKTUÁRSKEJ PRAXE

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

MEDZINÁRODNÉ ŠTANDARDY AKTUÁRSKEJ PRAXE

Diplomová práca

Študijný program: Aktuárstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra matematiky a aktuárstva

Vedúci záverečnej práce: prof. RNDr. Katarína Sakálová, CSc.

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Martin Jakal
Študijný program: aktuárstvo (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: 8. - ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: Anglický

Názov: Medzinárodné štandardy aktuárskej praxe.
Anotácia: Cieľom diplomovej práce bude popis a analýza aktuálneho stavu v oblasti medzinárodných štandardov aktuárskej praxe. Autor popíše vývoj, súčasný stav a vízie do budúcnosti. Na záver zhodnotí úroveň implementácie týchto štandardov do slovenskej aktuárskej praxe (SSA).

Vedúci: prof. RNDr. Katarína Sakálová, CSc.
Oponent: doc. Ing. Michal Páleš, PhD.
Katedra: KMA FHI - Katedra matematiky a aktuárstva FHI
Vedúci katedry: doc. Ing. Michal Páleš, PhD.

Dátum zadania: 02.11.2020

Dátum schválenia: 04.11.2020
doc. Ing. Michal Páleš, PhD.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval sám a uviedol som všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Podpis študenta

Pod'akovanie

Rád by som poďakoval mojej školiteľke prof. Kataríne Sakálovej za jej cenné rady a ľudský prístup pri vedení práce a predsedníčke SSA, PhD Márii Kamenárovej za množstvo poskytnutých informácií k danej téme.

ABSTRAKT

Cieľom diplomovej práce je popísať a analyzovať aktuálny stav v oblasti medzinárodných, európskych a slovenských aktuárskych štandardov. V prvej kapitole je popísaný aktuálny stav na poli aktuárskych štandardov, v druhej kapitole je popísaný proces ich prijímania. V tretej kapitole je zhodnotená úroveň implementácie do Slovenskej a Českej praxe, úroveň implementácie štandardov členskými krajinami AAE a na záver budú spomenuté vízie do budúcnosti.

Kľúčové slová: aktuárske štandardy, medzinárodné aktuárske štandardy, európske aktuárske štandardy, slovenská spoločnosť aktúarov, SSA, AAE, IAA, ISAP, ESAP, ČSA

ABSTRACT

The aim of the diploma thesis is to describe and analyze the current state in the field of international, European and Slovak actuarial standards. The first chapter describes the current state in the field of actuarial standards, the second chapter describes the process of their adoption. The third chapter evaluates the level of implementation in Slovak and Czech practice, the level of implementation of standards by AAE member countries and at the end, visions for the future will be mentioned.

Keywords: actuarial standards, international actuarial standards, european actuarial standards, slovak society of actuaries, SSA, AAE, IAA, ISAP, ESAP, ČSA

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1 Rozdelenie vytvorených ASOP podľa poľa ich pôsobenia.	47
Graf 2 Využitie štandardov na Slovenskom poistnom trhu	69
Graf 3 Počet prebratí jednotlivých štandardov	70
Graf 4 Tvorba vlastných štandardov u členov AAE	71
Graf 5 Preberanie ESAP štandardov členmi AAE	72
Graf 6 Preberanie ISAP štandardov členmi AAE	73
Graf 7 Štandardy členov AAE bez uvedeného ISAP/ESAP	73

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1 Organizačná štruktúra SSA	15
Obrázok 2 Členské krajiny AAE.....	28
Obrázok 3 Organizačná štruktúra IAA.....	35
Obrázok 4 Členské krajiny IAA - Európa + Afrika + Blízky východ	36
Obrázok 5 Členské krajiny IAA - Amerika	37
Obrázok 6 Členské krajiny IAA - Ázia	38
Obrázok 7 Proces tvorby ASOP štandardov.	63
Obrázok 8 Prebratie ISAP štandardov	65
Obrázok 9 Prebratie ESAP štandardov	66

ZOZNAM SKRATIEK

SSA – Slovenská spoločnosť aktúarov

IAA – Medzinárodná aktuárska asociácia

AAE – Európska aktuárska asociácia

ASB – Výbor pre aktuárske štandardy

ISAP – Medzinárodný štandard aktuárskej praxe

ESAP – Európsky štandard aktuárskej praxe

ASOP – Štandard aktuárskej praxe

IAN – Medzinárodná aktuárska poznámka

EAN – Európska aktuárska poznámka

IFRS 17 – Medzinárodný štandard finančného výkazníctva č.17

IAIS – Rada pre Medzinárodné účtovné štandardy

ICP – Základné princípy poistenia – vydávané IAIS

ORSA - Vlastné posúdenie rizika a solventnosti

SSZ – Systém sociálneho zabezpečenia

ERM – Systém riadenia rizík

NBS – Národná banka Slovenska

Obsah

ABSTRAKT.....	5
ABSTRACT.....	6
Zoznam Grafov	7
Zoznam Obrázkov	8
Zoznam Skratiek	9
ÚVOD	12
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	13
1.1 Slovenská spoločnosť aktuárov	14
1.1.1 Štandardy tvorené SSA	16
1.1.2 Odborné smernice	24
1.1.3 Odporúčania	25
1.2 Európska aktuárska asociácia (AAE)	25
1.2.1 Štandardy tvorené AAE	29
1.2.2 Európske aktuárske poznámky - EAN	31
1.3 Medzinárodná aktuárska asociácia - IAA.....	33
1.3.1 Štandardy tvorené IAA	39
1.3.2 Medzinárodné aktuárske poznámky - IAN	45
1.4 Česká spoločnosť aktuárov.....	45
1.5 Výbor pre aktuárske štandardy – ASB.....	46
1.5.1 Štandardy tvorené ASB.....	46
2. Cieľ práce, Metodika práce a metódy skúmania	48
2.1 Cieľ práce.....	48
2.2 Metodika práce	48
2.2.1 Proces vytvárania štandardov na Slovensku	49
2.2.3 Proces vytvárania ESAP štandardov	51
2.2.2 Proces vytvárania ISAP štandardov	56
2.2.4 Proces vytvárania ASOP štandardov	63
3 Výsledky práce a diskusia	64
3.1 Komparácia SSA a ČSA.....	64
3.2 Využitie štandardov na slovenskom poistnom trhu	68
3.3 Adoptovanie štandardov členmi AAE.....	69
3.4 Diskusia a vízie do budúcnosti.....	74

3.4.1 Vízíe z pohľadu SSA.....	74
3.4.2 Vízíe z pohľadu IAA.....	74
3.4.3 Vízíe z pohľadu AAE.....	75
Záver.....	76
Zoznam použitej literatúry	78

ÚVOD

Štandardy aktuárskej praxe vychádzajú z platných právnych noriem a všeobecne uznávaných aktuárskych pravidiel. Hoci stanovujú aktuárovi obmedzenia pri použití prostriedkov v jeho aktivitách, ponechávajú mu dostatočný priestor na vyjadrenie odborného úsudku, použitia zjednodušení a posúdenia primeranosti jednotlivých aktuárskych postupov a metód, takže aktuár môže konať nezávisle. Aktuárske štandardy pokrývajú aktuársku prácu, ako je proces stanovovania predpokladov, výber metodiky a prijímanie stanovísk. [2]

Tvorbe aktuárskych štandardov sa venujú tri hlavné organizácie a to Medzinárodná aktuárska asociácia, Európska aktuárska asociácia a Výbor pre aktuárske štandardy. Slovenská spoločnosť aktuarov je plnohodnotným členom prvých dvoch spomenutých asociácií. Tieto organizácie za pomoci členských štátov tvoria štandardy aktuárskej práce, ktoré následne členské organizácie preberajú, alebo si vytvárajú vlastné štandardy s nimi konzistentné.

V prvej kapitole budú spomenuté všetky štandardy vytvárané Slovenskou spoločnosťou aktuarov, Medzinárodnou aktuárskou asociáciou a Európskou aktuárskou asociáciou. Rovnako prvá kapitola obsahuje stručný opis a históriu všetkých štyroch spomenutých organizácií. Spomenuté budú aj iné relevantné dokumenty, ktoré tieto organizácie tvoria. Štandardy vytvárané americkým Výborom pre aktuárske štandardy budú spomenuté iba súhrnne, podľa ich zamerania. V druhej kapitole vytýčime ciele práce a metodiku práce. Podrobne opísané budú procesy prijímania štandardov hlavnými tromi organizáciami. Tretia kapitola je rozdelená do 4 podkapitol. V prvej podkapitole bude z viacerých hľadísk, ale najmä z hľadiska vytváraných štandardov porovnaná Slovenská aktuárska asociácia s Českým spolkom aktuarov. V druhej kapitole sa pomocou dotazníka doručeného členom Slovenskej spoločnosti aktuarov pokúsime analyzovať praktické využitie štandardov na poistnom trhu. Keďže dotazník je anonymný, dáta nebudú rozdelené podľa spoločností a ich úrovne využívania štandardov, ale podľa spôsobov využitia jednotlivých štandardov aktuárskej praxe, vytváraných Slovenskou spoločnosťou aktuarov. V tretej podkapitole bude graficky a slovne interpretovaná úroveň preberania Európskych štandardov aktuárskej praxe jednotlivými členskými krajinami Európskej aktuárskej asociácie. Tieto informácie budeme získavať z webových stránok jednotlivých asociácií. V poslednej, štvrtej podkapitole sa budú nachádzať ciele a plány do budúcnosti z hľadiska troch hlavných organizácií, spomenutých vyššie. Na záver zhodnotíme úroveň dosiahnutia cieľov vytýčených na začiatku práce.

1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Na Slovensku je zatiaľ prijatých 6 medzinárodných štandardov aktuárskej praxe k polovici roka 2022. Prijíma a schvaľuje ich Slovenská spoločnosť aktúarov. Medzi jej hlavné ciele patrí okrem iného participácia na tvorbe medzinárodných štandardov aktuárskej praxe, ako aj ich schválenie a následná implementácia medzi pravidlá určujúce štandardy aktuárskej práce na Slovensku. V zahraničí zastrešujú vytváranie aktuárskych štandardov tri hlavné organizácie, bližšie spomenuté v tejto práci a to:

- **Európska aktuárska asociácia** (v angličtine „*Actuarial association of Europe*“, v skratke „**AAE**“),
- **Medzinárodná aktuárska asociácia** (v angličtine „*International Actuarial Association*“, v skratke „**IAA**“),
- **Rada pre aktuárske štandardy** (v angličtine „*The Actuarial Standards Board*“, v skratke **ASB**“).

Najvýznamnejšie a celosvetovo uznávané štandardy aktuárskej praxe (v angličtine „*International standards of Actuarial Practice*“, v skratke „**ISAP**“) vytvára Medzinárodná aktuárska asociácia. Na tvorbe týchto štandardov sa podieľajú jej členské asociácie a sú vytvárané v súlade s ich potrebami a potrebami trhu. K polovici roku 2022 IAA schválila 7 takýchto štandardov a tiež 13 Medzinárodných aktuárskych poznámok (v angličtine „*International Actuarial Notes*“, v skratke „**IAN**“). Európsku aktuársku prax upravujú Európske štandardy aktuárskej praxe (v angličtine „*European Standards of Actuarial Practice*“, v skratke „**ESAP**“) vytvárané Európskou Aktuárskou Asociáciou. Vytváranie týchto štandardov funguje na podobnom princípe ako vytváranie ISAP. Európska Aktuárska asociácia podobne ako IAA vytvára Európske aktuárske poznámky (v angličtine „*European Actuarial Note*“, v skratke „**EAN**“), ktoré dopĺňajú a rozširujú vytvorené ESAP. Tretím významným subjektom na poli aktuárskych štandardov je americká Rada pre aktuárske štandardy, ktorá vytvára Štandardy Aktuárskej Praxe (v angličtine „*Actuarial Standard of Practice*“) ktorými sa riadia kvalifikovaní aktuari v USA. K polovici roka 2022 bolo vytvorených 56 týchto štandardov. [1] Táto organizácia však bude v práci spomenutá iba okrajovo, pretože priamo neovplyvňuje aktuársku prax na Slovensku a v Európe.

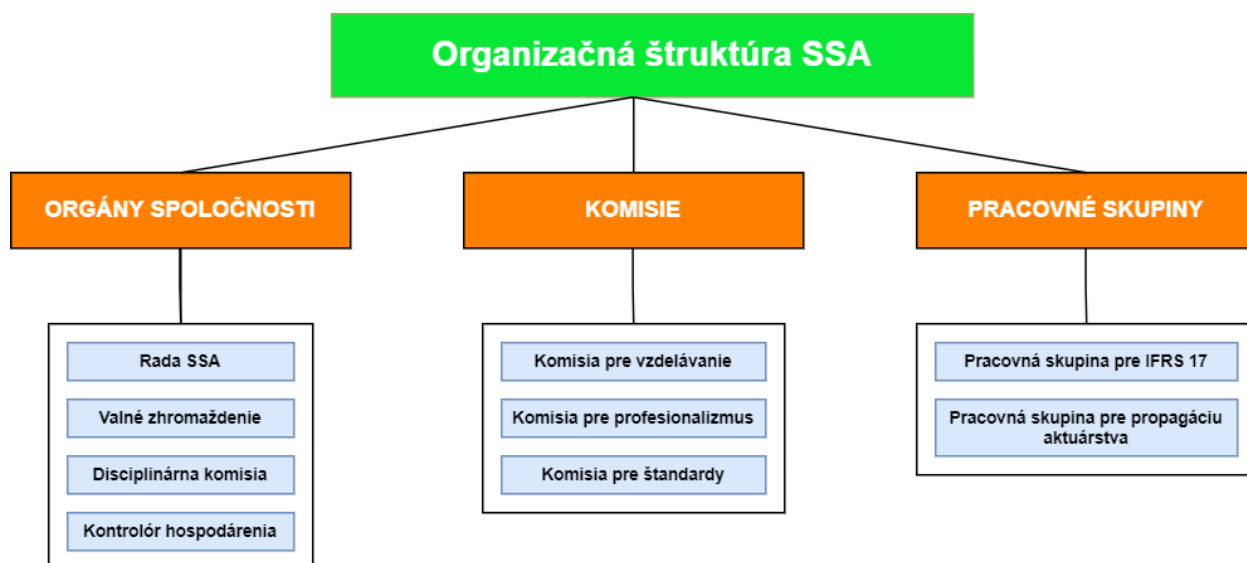
Kamenárová a Sakálová v *Medzinárodných štandardoch aktuárskej praxe* uvádzajú nasledujúce vhodné postupy: „Cieľom vytvorenia medzinárodných štandardov aktuárskej praxe je poskytnúť aktuárskym organizáciám modelové štandardy a zjednocovať prístupy v praxi z globálneho hľadiska. Výsledkom tohto mechanizmu je zvyšovanie profesionality a kvality práce aktúarov, a stanovenie štandardov pre finálne reporty, ktoré vytvárajú kvalifikovaní aktuari ako súčasť svojich odborných služieb.“ [2]

1.1 Slovenská spoločnosť aktúarov

Slovenská spoločnosť aktúarov (v skratke „SSA“) bola založená v roku 1996. Je dobrovoľným združením poisťných matematikov, aktúarov a iných odborníkov z celého finančného trhu. Spoločnosť presadzuje rozvíjanie aktuárskeho vedného odboru, ktorého súčasťou sú finančná a poisťná matematika, štatistické a stochastické metódy a ich aplikácie, investície a ich riadenie, kontrola a riadenie rizika v poisťovniach a iných finančných inštitúciách. Spoločnosť kladie dôraz na neustále zvyšovanie odbornosti svojich členov v súlade s medzinárodnými syllabami.

Spoločnosť tiež presadzuje navonok záujmy svojich členov. Snaží sa o upevnenie postavenia profesie aktuára v oblasti finančného trhu, usiluje sa o vytvorenie štandardov práce aktuára a o ich zavedenie do praxe. Cieľom SSA je definovať a naplňovať kritériá pre profesiu aktuára, a napomáhať, aby takto zadaný aktuár bol uznávaný a vyhľadávaný na trhu ako odborník v oblasti finančného trhu. K tomu budú viesť aj všetky aktivity spoločnosti. [3]

Obrázok 1 Organizačná štruktúra SSA

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na obrázku 1 vidíme organizačnú štruktúru Slovenskej spoločnosti aktuárov. Hlavným orgánom celej spoločnosti je Rada SSA, ktorá spolu s Valným zhromaždením, Disciplinárnou komisiou a Kontrolórom hospodárenia tvorí Orgány spoločnosti. [4] Rada je výkonným orgánom spoločnosti, ktorý riadi činnosť spoločnosti v období medzi tromi za sebou nasledujúcimi riadnymi valnými zhromaždeniami a rozhoduje o všetkých záležitostiach, ktoré nie sú Stanovami SSA zverené do pôsobnosti iných orgánov spoločnosti.

V čase písania tejto práce (rok 2022) zastávali vedúce posty v Rade SSA títo členovia:

- **Predseda rady SSA** – Mária Kamenárová
- **Podpredseda rady SSA** – Jozef Hančár
- **Tajomníčka rady SSA** – Zuzana Weber
- **Hospodárka SSA** – Mária Zanechalová
- **Členovia rady SSA** - Adriana Harmanová
 - Pavel Gašpar
 - Jozef Zelina
 - Peter Holotňák
 - Pavel Kočí

Aby bolo možné riešiť základné otázky nevyhnutné na správne fungovanie poisťovníctva a poisťného trhu, bolo potrebné vytvoriť súbor pravidiel a štandardov práce. Formuluje a vytvára

ich Slovenská spoločnosť aktuárov ako jediné združenie profesionálov a odborníkov v oblasti aktuárstva, riadenia rizík a finančného modelovania v poisťovniach. Delia sa na:

1.1.1 Štandardy tvorené SSA

Povinné štandardy sú venované základným otázkam nevyhnutným na správne fungovanie poisťovníctva a poistného trhu. Oblasť použitia povinných štandardov musí byť presne vymedzená (napríklad: povinné pre členov SSA pracujúcich v životnom poistení). Zostavenie povinných štandardov vyžaduje širokú diskusiu, ukončenú hlasovaním na Valnom Zhromaždení spoločnosti (ďalej len „VZ“). Návrhy, komentáre a ostatné dokumenty týkajúce sa prípravy povinných štandardov musia byť vopred k dispozícii členom SSA. Rada SSA (ďalej len „Rada“) vyhlási platnosť povinných štandardov ako výsledok konsenzu pri ich zostavovaní po ich schválení VZ. Tieto štandardy sú pre členov SSA povinné a za ich nedodržanie sa uplatňujú disciplinárne sankcie. Cieľom aktuárskych štandardov je usmerniť aktuárov pri vykonávaní aktuárskych služieb tak, aby určení užívatelia mali istotu, že:

- aktuárske služby sú vykonávané profesionálne a s patričnou pozornosťou,
- výsledky zodpovedajú ich potrebám, sú prezentované jasne a zrozumiteľne a sú úplné,
- použité predpoklady a metodika (vrátane, ale nielen, modelov a modelovacích techník) sú primerane popísané.

Každý aktuársky štandard používa rôzne výrazy, ktorých presný význam je definovaný v Slovníku¹. Tieto výrazy sú v originálnom texte zvýraznené bodkovaným podčiarknutím a modrou farbou, čo je tiež hyperlinkový odkaz na definíciu.

1.) PŠ 1 – Všeobecné aktuárske postupy

Kamenárová a Sakálová v *Medzinárodných štandardoch aktuárskej praxe* uvádzajú nasledujúce vhodné postupy: V Povinnom štandarde č.1 sú definované všeobecné podmienky a pravidlá, ktoré sú platné pre všetky vytvorené štandardy:

- Aktuár pri prijímaní zadania na aktuárske služby má byť:
 - kompetentný a primerane skúsený na vykonanie služieb,

¹ Slovník pojmov, ktorý SSA vydáva spolu so štandardami. Dostupné na http://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/Slovník_v4.docx

- presvedčený, že zadanie môže byť vykonané v súlade s príslušným etickým kódexom aktuára,
 - ubezpečený, že má primeranú záruku, ohľadom času, zdrojov, prístupu k relevantným zamestnancom a iným relevantným stranám, prístup k dokumentácii a informáciám a že má právo komunikovať informácie, ak je to potrebné pre jeho prácu.
- Aktuár má mať alebo získať dostatočné vedomosti a pochopenie dostupných údajov a informácií, vrátane príslušnej histórie, procesov, povahy obchodných operácií, legislatívy, a podnikateľského prostredia subjektu, aby bol náležite pripravený vykonávať aktuárske služby podľa zadania.
 - Aktuár môže, smie použiť informácie vypracované inou stranou, ako sú údaje, relevantné zmluvy, ustanovenia poisťnej zmluvy alebo penzijného plánu, napr. poisťné podmienky, názory ďalších odborníkov, projekcie, a podporné analýzy. Aktuár si smie vybrať druhú stranu a informácie, na ktoré sa bude spoliehať, alebo ich môže získať od zadávateľa. Štandard navrhuje možnosti, ako sa aktuár má vysporiadať so situáciou, keď nie sú splnené tieto podmienky kvality údajov.
 - Aktuár posudzuje, či má k dispozícii dostatočné a spoľahlivé údaje na vykonanie aktuárskych služieb. Údaje sú dostatočné, ak obsahujú informáciu primeranú pre zadanie. Údaje sú spoľahlivé, ak je informácia vecne presná. Údaje musia prejsť kontrolou konzistentnosti, úplnosti a presnosti, o čom sa aktuár musí dostatočne ubezpečiť.
 - Predpoklady a metodika môžu byť stanovené aktuárom, predpísané zadávateľom alebo inou stranou, alebo stanovené zákonom. Pokiaľ report neuvádza, kto určil predpoklady alebo metodiku, predpokladá sa, že za predpoklady alebo metodiku zodpovedá aktuár, ktorý report vypracoval.
 - Aktuár zváži, či a v akom rozsahu je vhodné, aby bol report nezávisle skontrolovaný, vcelku alebo po častiach, pred dorúčením finálnej verzie reportu zadávateľovi, alebo pred jeho distribúciou určeným užívateľom. Účelom nezávislého odborného hodnotenia je zabezpečiť kvalitu výstupu, tak aby boli všetky procesy plne prispôsobené zložitosti zadania a špecifickému prostrediu, v ktorom aktuár pracuje.
 - Dokumentácia je dostatočná, ak obsahuje dostatok detailov na to, aby iný aktuár, odborne spôsobilý v rovnakom odbore, mohol pochopiť zadanie a zhodnotiť vykonané úsudky.

- Akákoľvek komunikácia má primeranú konkrétnym okolnostiam a vziať do úvahy zručnosti, chápanie, úroveň relevantných technických znalostí a potreby určeného užívateľa tak, aby mal možnosť pochopiť dôsledky vyplývajúce z komunikácie aktuára.
- Komunikácia prebieha ústnou, ale najmä písomnou formou, a musí spĺňať náležitosti formy a obsahu, zrozumiteľnosti a vyhovovať časovému harmonogramu plnenia úloh dohodnutého so zadávateľom.
- Počas komunikácie je potrebné jasne identifikovať vydávajúceho aktuára. Ak dvaja alebo viacerí aktuári vydávajú spoločnú komunikáciu, ktorá má aspoň čiastočne aktuársky obsah, musí komunikácia jasne identifikovať všetkých prispievajúcich aktuárov. [2]

Každá správa vypracovaná podľa aktuárskeho štandardu musí spĺňať nasledovné kritériá definované v kapitole 3.2 PŠ 1:

- rozsah a zamýšľané použitie reportu,
- výsledky aktuárskych služieb, vrátane možnej odchýlky týchto výsledkov,
- použitú metodiku, predpoklady a údaje,
- akékoľvek obmedzenia týkajúce sa distribúcie reportu,
- dátum vytvorenia reportu,
- informácie o autorstve reportu.

Určité výrazy používané v tomto PŠ 1 sa majú vykladať veľmi špecifickým spôsobom v kontexte rozhodnutia aktuára. Najmä nasledovné slovesá treba chápať tak, že vyjadrujú uvedené činnosti alebo reakcie:

- **„Musí“** znamená, že uvedená činnosť je povinná a nesplnenie tejto povinnosti bude predstavovať rozpor s týmto PŠ 1.
- **„Má“** znamená, že za normálnych okolností sa očakáva, že aktuár vykoná uvedenú činnosť, s výnimkou prípadu, kedy vykonanie takejto činnosti vedie k nevhodnému výsledku alebo by výsledok mohol byť zavádzajúci pre určených užívateľov aktuárskych služieb. Ak uvedená činnosť nie je vykonaná, aktuár má na túto skutočnosť upozorniť a uviesť dôvod, prečo nebola daná činnosť vykonaná.
- **„Môže“** znamená, že uvedená činnosť nie je vyžadovaná ani nevyhnutne očakávaná, ale za určitých okolností predstavuje vhodnú činnosť, pravdepodobne

medzi viacerými alternatívami. Poznámka: „môže“ sa nepoužíva ako synonymum pre „smie“, ale používa sa vo svojom bežnom význame.

PŠ 1 bol Valným Zhromaždením schválený dňa 22.marca 2016 a platí pre vykonané aktuárske služby alebo začaté aktuárske služby v deň alebo po 1.7.2016. Pre potreby vyhodnocovania súladu vykonaných aktuárskych služieb s týmto štandardom sa berie do úvahy znenie PŠ platné v danom čase. [5]

2.) PŠ 2 - Finančná analýza schém dôchodkového zabezpečenia

Aktuári majú vzhľadom na ich značné skúsenosti s vypracovaním dlhodobých finančných prognóz často dôležitú úlohu pri vykonávaní finančných analýz schém dôchodkového zabezpečenia (ďalej len „SDZ“). Finančné analýzy často označujú finančno-matematické procesy ako oceňovanie, resp. stanovenie hodnoty. Je dôležité, aby krátkodobé a dlhodobé demografické a ekonomické analýzy SDZ boli pripravené na základe objektívnych aktuárskych prognóz očakávaných ekonomických a demografických podmienok, ktorými sa vytvárajú predpoklady na ich využitie pri definovaní verejnej politiky. Medzinárodných aj lokálnych odborných noriem a smerníc, ktoré sa výslovne vzťahujú na SDZ je málo. Väčšina krajín nemá špecifické normy pre túto oblasť. Z tohto dôvodu sa SSA rozhodla v spolupráci s Medzinárodnou asociáciou aktuarov vydať tento PŠ na zaplnenie tejto medzery.

Tento povinný štandard (ďalej len „PŠ 2“) sa vzťahuje na aktuárske služby poskytované v rámci SDZ a jeho účelom je:

- podporiť rozvoj medzinárodne zosúladených aktuárskych postupov pre SDZ,
- zúžiť rozsah postupov, ktoré sú podľa PŠ 1 - Všeobecné aktuárske postupy považované za prijateľné.

PŠ 2 sa vzťahuje na aktuarov pri vypracovaní alebo vyhodnocovaní finančných analýz SDZ alebo pri poradenstve alebo vypracovaní stanoviska k finančným analýzám SDZ. Tento PŠ bol schválený Valným zhromaždením 14. decembra 2016 a platí pre vykonané aktuárske služby alebo začaté aktuárske služby v deň alebo po 01.01.2017. [6]

3.) PŠ 3 - Aktuárska prax vo vzťahu k IAS 19 - Zamestnanecké požitky

Tento povinný štandard aktuárskej praxe usmerňuje aktúarov pri poskytovaní aktuárskych služieb v súvislosti s Medzinárodným účtovným štandardom 19 (v angličtine „*International Accounting Standard*“, v skratke „IAS 19“) o zamestnaneckých požitkoch. Tieto štandardy vytvára IASB². To znamená, že vykazujúca jednotka je zodpovedná za kategorizáciu programov zamestnaneckých požitkov, výber aktuárskych predpokladov a metód na posúdenie záväzkov, ktoré sa týkajú zamestnaneckých požitkov a zverejnenie programov zamestnaneckých požitkov. IAS 19 povzbudzuje vykazujúce jednotky, aby do oceňovania všetkých záväzkov súvisiacich s požitkami po skončení zamestnania zapojili kvalifikovaného aktúara³, neukladá im to však ako povinnosť.

V praxi môže aktúar poskytovať poradenstvo týkajúce sa mnohých otázok, ktoré vyplývajú z uplatňovania IAS 19 ako ocenenia zamestnaneckých požitkov, či už krátkodobých požitkov, požitkov vyplývajúcich z ukončenia zamestnania, po ukončení zamestnania alebo ostatných dlhodobých požitkov a zverejnenia v IFRS účtovnej závierke. Účelom tohto PŠ je:

- zaviesť zosúladenie štandardov aktuárskej praxe v súvislosti s IAS 19 v rámci a naprieč jednotlivými jurisdikciami,
- zvýšiť dôveru vykazujúcich jednotiek a ich audítorských spoločností v prínos aktúarov pri vykazovaní zamestnaneckých požitkov v súlade s IAS 19,
- zvýšiť dôveru verejnosti v aktuárske služby vykonané pre účely IAS 19,
- demonštrovať záväzok IAA podporovať prácu Výboru pre medzinárodné účtovné štandardy (v angličtine „International Accounting Standards Board“, v skratke „IASB“) na dosiahnutie vysoko kvalitných, transparentných a porovnateľných finančných výkazov na medzinárodnej úrovni, ako sa predpokladá v Memorande o porozumení medzi IAA a IASB.

Účelom tohto štandardu je usmerňovať aktúarov pri vykonávaní aktuárskych služieb v súvislosti s IAS 19. Jeho účelom je zvýšiť istotu určených užívateľov, že:

- aktuárske služby sú vykonávané profesionálne a s patričnou starostlivosťou, v súlade s IAS 19, a že berú do úvahy účtovné politiky vykazujúcej jednotky,
- výsledky zodpovedajú ich potrebám, sú prezentované jasne a zrozumiteľne a sú úplné,

² Rada pre medzinárodné účtovné štandardy, web: <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/>

³ Aktúar, člen SSA, ktorý preukázal vedomosti a znalosti požadované v Sylaboch aktuárskeho vzdelania SSA, a tým spĺňa medzinárodné požiadavky na kvalifikovaného aktúara.

- použité predpoklady a metodika (okrem iného vrátane modelov a modelovacích techník) sú riadne zverejnené v správe aktuára. [7]

Tento PŠ poskytuje usmernenie aktuárom pri poskytovaní aktuárskych služieb pre vykazujúcu jednotku pri príprave skutočnej alebo pro forma IFRS účtovnej závierky o akoľvek type zamestnaneckých požitkov, o ktorých sa vykazujúca jednotka rozhodne, že sú v pôsobnosti IAS 19. Aktuári, ktorí poskytujú aktuárske služby v súvislosti s IAS 19, ktoré sú mimo tohto rozsahu (napríklad aktuár poskytujúci poradenstvo audítorovi alebo potenciálnemu kupcovi vo veci akvizície) zvažia usmernenia tohto PŠ v rozsahu relevantnom pre dané zadanie.

Tento PŠ bol schválený Valným zhromaždením 14.decembra 2016 a je platný pre vykonávané aktuárske služby poskytnuté v súvislosti s IFRS účtovnými závierkami pre účtovné obdobie končiacie v deň alebo po dátume 01.01.2017. [7]

4.) PŠ - 4 Správa aktuárskej funkcie podľa smernice 2009/138/ES

Tento štandard prispeje k zabezpečeniu aplikácie konzistentných a účinných postupov pre prípravu Správy aktuárskej funkcie (ďalej len „SAF“) v spoločnostiach v rámci Európskej únie, a tým prispeje k dôslednému uplatňovaniu harmonizovanej legislatívy EÚ. Účelom PŠ 4 je zabezpečiť, aby SAF poskytla určenému užívateľovi údaje s vysokú mieru spoľahlivosti s ohľadom na ich relevantnosť, transparentnosť predpokladov, úplnosť a zrozumiteľnosť vrátane oboznámenia užívateľa s akoukoľvek neistotou vyplývajúcou z výsledkov uvedených v správe. Uvedené sa dosiahne najmä tým, že SAF:

- Obsahuje dostatočné informácie, na základe ktorých môžu určení užívatelia posúdiť spoľahlivosť obsahu správy,
- Tieto informácie sú podané jasným a zrozumiteľným spôsobom.

Tento štandard aktuárskej praxe usmerňuje aktuárov pri vypracovaní Správy aktuárskej funkcie v súvislosti so splnením požiadaviek stanovených v článku 48 (1) Smernice Solvency II a v článku 272, odsek 8 Delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/35.

Tento štandard vychádza zo štyroch princípov, ktoré by mali byť zohľadnené pri každom vyhodnocovaní súladu s týmto štandardom:

- **Princíp 1** - Aktuárske služby súvisiace so Správou musia byť dôsledne vykonávané v súlade s predpismi a Smernicami Solvency II.

- **Princíp 2** - Aktuárske služby súvisiace so Správou sú vykonávané spôsobom primeraným povahe, rozsahu a náročnosti základných rizík spoločnosti (princíp proporcionality).
- **Princíp 3** - Aktuárske služby súvisiace so Správou sú v zhode s kódexom profesionálnej etiky aktuárskej profesie a ostatnými všeobecnými aktuárskymi štandardmi.
- **Princíp 4** - Správa aktuárskej funkcie je štruktúrovaná podľa potrieb určených užívateľov, najmä pre administratívny, riadiaci a dozorný orgán (AMSB).

Tento PŠ bol schválený Valným zhromaždením SSA dňa 14.decembra 2016 a je platný pre aktuárske služby poskytnuté v súvislosti so Správou aktuárskej funkcie dokončenej po dátume 01.januára 2017. [8]

5.) PŠ – 5 Aktuárska prax vo vzťahu k Procesu ORSA podľa smernice 2009/138/ES

ORSA proces je vlastného posúdenia rizika, ktorý musí poisťovňa vykonávať v rámci ERM. Tento proces je súčasťou Solvency II a subjekt je povinný raz ročne predkladať správu ORSA dohliadajúcemu orgánu. Na slovenskom poistnom trhu je to Národná banka Slovenska. Dohliadané subjekty sú povinné vykonávať vlastné posúdenie bez zbytočného odkladu po každej podstatnej zmene v rizikovom profile.

Tento štandard prispieva k používaniu konzistentných a účinných postupov pre vykonávanie procesu ORSA v spoločnostiach v rámci Európskej únie, a tým prispieva k dôslednému uplatňovaniu harmonizovanej legislatívy EÚ. Štandard usmerňuje aktuárov, ktorí sú významne zahrnutí do procesu ORSA alebo majú významnú zodpovednosť za jeho návrh alebo výsledky, a to za účelom, aby určený užívateľ procesu ORSA získal istotu, že:

- aktuárske služby sú vykonané profesionálne, s náležitou starostlivosťou a sú v súlade s požiadavkami zákonov,
- výsledky sú relevantné pre potreby určeného užívateľa, sú prezentované jasne a zrozumiteľne, a sú postačujúce podľa zákonov,
- predpoklady a metodika (vrátane, ale nie výlučne, modelov a techniky modelovania) sú primerané a vhodne použité.

Tento štandard sa vzťahuje len na aktuárske služby vykonané aktuárom v rámci procesu ORSA, pokiaľ je aktuár významne zapojený do procesu ORSA, alebo má zodpovednosť za jeho

návrh alebo vykonanie, a to v rozsahu, ktorý je primeraný zapojeniu aktuára do procesu ORSA a jeho zodpovednostiam. Podporuje sa širšie uplatnenie tohto štandardu aj na aktuárov, ktorí poskytujú aktuárske služby ako podporu pre tých aktuárov, na ktorých sa tento štandard vzťahuje. Vo všeobecnosti sa rozumie, že spoločnosti prijali rôzne prístupy s cieľom byť v súlade s požiadavkami ORSA. Tieto zahŕňajú:

- a) vykonanie identifikovaného súboru činností špeciálne vyvinutých alebo upravených tak, aby vytvorili proces ORSA (ako je použitý v tomto štandarde),
- b) taktiež identifikáciu a prepojenie stanovených postupov a výpočtov, ktoré tvoria súčasť procesu riadenia spoločnosti, ktoré spoločne splňajú požiadavky ORSA.

Zatiaľ čo požiadavky tohto štandardu sa vzťahujú najmä na aktivity definované v bode a), to ale neznamená, že aktivity v bode b) nemajú byť vykonané v súlade s požiadavkami ORSA. Avšak, pokiaľ sú aktuárske služby vo vzťahu k ORSA vykonávané pre spoločnosť, ktorá neprijala samostatný explicitne stanovený proces ORSA, tak každý aktuár, ktorý je významne zahrnutý, alebo má zodpovednosť za aktuárske služby vo vzťahu k ORSA, zabezpečí, že podstata požiadaviek tohto štandardu je dodržaná, primerane vzhľadom na jeho alebo jej zadanie. Predpokladá sa, že ne-aktuári môžu tiež zvažovať, tam kde je to vhodné, dodržiavanie princípov stanovených v tomto štandarde, s cieľom podporiť konzistentné použitie ORSA požiadaviek v členských štátoch, poisťovniach, skupinách a individuálnych funkciách v poisťovniach. [9]

Tento PŠ bol schválený Valným Zhromaždením SSA dňa 11.decembra 2017 a je platný pre aktuárske služby poskytnuté v súvislosti s procesom ORSA dokončenom po dátume prijatia nie však skôr ako 31.decembra 2017. [9]

6.) PŠ 6 - Programy riadenia rizík na úrovni podniku (ERM) a Základné poisťné princípy IAIS

Aktuári zohrávajú dôležitú úlohu v zabezpečovaní dobrého finančného stavu poisťovateľov a ich postupy práce často obsahujú používanie modelov rizík na úrovni podniku. Presnejšie povedané, hlavný dôraz na modely rizík na úrovni podniku pre manažovanie poisťovateľov je jasne preukázaný v dvoch princípoch, ktoré publikovala Medzinárodná organizácia dohliadacích subjektov (v skratke „IAIS“) pre posúdenie a účely dohľadu: ICP 16 – Riadenie rizík na úrovni podniku pre účely solventnosti (v angličtine „*Enterprise Risk Management for Solvency Purposes*“) a ICP 17 – Kapitálová primeranosť (v angličtine „*Capital Adequacy*“). [10]

Tento štandard PŠ 6 usmerňuje aktuárov pri poskytovaní aktuárskych služieb, ktoré sa týkajú programov riadenia rizík na úrovni podniku (v skratke „ERM“) pre poisťovateľov. Poisťovatelia, ich stakeholderi⁴ a iné záujmové strany majú veľký záujem na spoľahlivom fungovaní a transparentnom systéme správy a používania modelov rizík na úrovni podniku. Aktuári ako zamestnanci alebo poradcovia poisťovateľov majú dôležitú úlohu poskytnúť poisťovateľom a iným osobám radu pri vývoji alebo výbere vhodných modelov a ako aj ich následnom testovaní, validácii a interpretácii výsledkov. Tento povinný štandard je určený na:

- uľahčenie konvergovania štandardov aktuárskej práce týkajúcej sa ERM programov, a ktoré sú predmetom regulácie konzistentnej s ICP 8 a ICP16 naprieč rôznymi jurisdikciami,
- zvýšenie dôvery verejnosti pri poskytovaní aktuárskych služieb, ktoré sa týkajú riadenia ERM,
- demonštrovať záväzok IAA podporovať IAIS v snahe dosiahnuť fungovanie efektívnych ERM programov v poisťovniach na medzinárodnej úrovni.

Štandard sa vzťahuje len na aktuárske služby vykonané aktuárom, ktorý je zodpovedný za, alebo je významným spôsobom zahrnutý do: vývoja, implementácie, udržiavania alebo revízií časti alebo všetkých prvkov ERM programu, vrátane ORSA, a ktoré sú súčasťou regulácie konzistentnej s ICP 8 a ICP 16. Tento PŠ sa vzťahuje na aktuára iba do miery zodpovednosti a zapojenia aktuára do uvedených aktivít. [10]

1.1.2 Odborné smernice

Odborné smernice sú profesionálne štandardy všeobecného typu, ktoré riešia otázky týkajúce sa špecifických aktuárskych aktivít. Sú povinné pre členov SSA, pričom je možné sa od nich odchýliť s podmienkou dostatočného zdôvodnenia. Dôsledkom nedostatočného zdôvodnenia odchýlok sú disciplinárne sankcie. Odborné smernice sú presne vymedzené (napr. povinné pre členov SSA). Zostavenie odborných smerníc predpokladá predchádzajúcu širokú diskusiu. Návrhy, komentáre a ostatné dokumenty týkajúce sa prípravy odborných smerníc musia byť vopred k dispozícii členom SSA. Rada vyhlási platnosť odborných smerníc ako výsledok konsenzu pri ich zostavovaní. [11]

⁴ Osoby, ktoré majú individuálny záujem na činnosti konkrétnej poisťovne

1.1.3 Odporúčania

SSA uvádza vo svojom článku: Procedúry na tvorbu štandardov práce člena SSA: *„Odporúčania sú vyhlásenia alebo nezáväzné deklarácie týkajúce sa jednotlivých otázok. Môžu tiež obsahovať vysvetľujúce dokumenty a metodické usmernenia určené pre úrady, asociácie a pod. Odporúčania sú publikované Radou na základe výsledku hlasovania v skupine aktuárov, ktorej sa daný problém týka a ktorá odporúčanie zostavila. Odporúčania sú určené aj na podporu všeobecných cieľov, akými je posilnenie dôvery verejnosti v aktuársku profesiu. Odporúčania sú autorizované a vyhlasované Radou.“* [11]

1.2 Európska aktuárska asociácia (AAE)

Európska aktuárska asociácia (AAE) bola založená v roku 1978 ako „*Groupe Consultatif des Associations d'Actuaires des Pays des Communautés Européennes*“ (v skratke „GC“), v roku 2002 premenovaná na „*Groupe Consultatif Actuariel Européen*“ a 1. januára 2014 dostala svoj súčasný názov. Bola založená, aby zastupovala asociácie aktuárov v Európe. Jej účelom je poskytovať poradenstvo a stanoviská rôznym organizáciám Európskej únie – Komisii, Rade ministrov, Európskemu parlamentu, EIOPA a ich rôznym výborom – v otázkach poistnej matematiky v európskej legislatíve. AAE má v súčasnosti 37 členských asociácií v 36 európskych krajinách, ktoré zastupujú viac ako 27 000 poistných matematikov. Rady a pripomienky, ktoré poskytuje AAE v mene európskej profesie poistných matematikov, sú úplne nezávislé od záujmov odvetvia. [12] Pre rok 2022 bola na pozíciu predsedu zvolená PhD. Mária Kamenárová ako prvá Slovenka v histórii vedenia AAE. Na pozíciu podpredsedu bol zvolený Lutz Wilhelm zo Švajčiarska. Okrem predsedu a podpredsedu tvorí vedenie AAE ešte Rada, ktorá sa skladá zo šiestich členov. [13]

Víziou Asociácie aktuárov v Európe (AAE) je, aby aktuári v celej Európe boli uznávaní ako poprední kvantitatívni profesionálni poradcovia v oblasti finančných služieb, riadenia rizík a sociálnej ochrany, ktorí prispievajú k blahu spoločnosti, a aby európske inštitúcie uznávali cennú úlohu, ktorú AAE zohráva ako hlavný zdroj poradenstva v poistno-matematických a súvisiacich otázkach.

AAE vyznáva tieto hodnoty:

- Starosť o verejný záujem.
- Bezúhonnosť.

- Nezávislosť.
- Spolupráca a rešpekt.
- Transparentnosť a zodpovednosť. [14]

Poslaním AAE je;

- Zastupovať členské združenia a poskytovať objektívne, nezávislé a profesionálne poradenstvo európskym inštitúciám a zainteresovaným stranám vo všetkých záležitostiach, ktoré sú relevantné z hľadiska poistnej matematiky, v rámci verejného záujmu.
- Posilniť rozvoj a postavenie profesie aktuára v Európe cez:
 - vytváranie vzdelávacích štandardov,
 - podporovanie profesionality aktuárov,
 - podporu vzájomného uznania medzi aktuármi v rôznych členských organizáciách,
 - podporu jednotného prístupu k aktuárskej práci vykonávanej v kontexte Európskej regulácie.
- Poskytovať príležitosti na budovanie vzťahov a zdieľanie osvedčených postupov medzi aktuármi v celej Európe, ako v tradičných oblastiach, tak aj v širšom kontexte, keďže aktuárska prax má široké pole pôsobnosti. [15]

Prácu AAE vykonáva niekoľko výborov, ktoré sú zodpovedné za všeobecné oblasti aktuárskeho záujmu. V súčasnosti AAE tvorí 5 výborov:

- **Výbor Pre Profesionalitu** – monitoruje dodržiavanie slobôd garantovaných Rímskou zmluvou v bodoch, ktoré sa týkajú aktuárskej praxe krajín, ktoré sú plnými členmi AAE.
- **Poist'ovací výbor** - prostredníctvom AAE predkladať inštitúciám EÚ, najmä Európskej komisii a Európskemu parlamentu, názory aktuárskej profesie v EÚ na záležitosti týkajúce sa profesie v oblasti poistenia, zaistenia a zdravotného poistenia.
- **Dôchodkový výbor** - prostredníctvom AAE predkladať inštitúciám EÚ, najmä Európskej komisii a Európskemu parlamentu, a ak je to vhodné, aj iným, názory aktuárskej profesie v EÚ na záležitosti týkajúce sa aktuárskej profesie v dôchodkovej oblasti.
- **Výbor pre riadenie rizík** - prostredníctvom AAE prezentovať názory aktuárskej profesie v EÚ na záležitosti týkajúce sa profesie v oblasti investičného a finančného

rizika pre inštitúcie EÚ, najmä Európsku komisiu a Európsky parlament, a ak je to vhodné, aj iným inštitúciám.

- **Výbor pre vzdelávanie** – sledovať nastavené dohody o vzdelávaní a trénoch aktúarov v členských štátoch Európskej Únie, Švajčiarska a EEA⁵. [16]

Povinnosti člena – každá členská krajina sa vstupom do AAE zaviazala ku zjednoteniu viacerých základných dokumentov a to:

1.) Kódex profesionálneho správania

- The Code of Professional Conduct (v skratke „CoPC“),
- poskytuje návod na správanie, ktoré sa očakáva od aktúarov pri vykonávaní odborných služieb, aby zamýšľaným používateľom týchto služieb poskytol istotu, že sú vykonávané profesionálne a s náležitou starostlivosťou,
- členská asociácia sa zaväzuje, že jej vlastný Kódex profesionálneho správania bude spĺňať aspoň minimálne požiadavky definované v Kódexe profesionálneho správania, ktorý vydáva AAE.

2.) Základné sylaby aktuárskeho vzdelávania

- Core syllabus for actuarial training in Europe,
- Sylaby aktuárskeho vzdelávania majú definovať spoločné chápanie a dosiahnuť harmonizáciu aktuárskeho vzdelávania v rámci členských asociácií,
- Tieto sylaby sú po obsahovej stránke náročnejšie ako sylaby vydávané Medzinárodnou aktuárskou organizáciou.

3.) Pravidlá permanentného vzdelávania

- Continual professional development guidelines (v skratke „CPD“),
- Uďávajú piliere stavajúce aktúarov do pozície uznávaných a kompetentných odborníkov v oblastiach, v ktorých pôsobia,
- Tieto pravidlá sú záväzné pre všetkých členov SSA.
- Boli schválené v októbri 2021, kedy došlo k navýšeniu požiadaviek na vzdelanie aktúarov

⁵ Európsky hospodársky priestor. Zdroj: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_Economic_Area_\(EEA\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_Economic_Area_(EEA))

Obrázok 2 Členské krajiny AAE

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na **Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.** sú vyznačené členské štáty AAE k roku 2022. Modrou farbou sú vyznačené krajiny, ktorých aktuárske asociácie sú plnohodnotnými členmi AAE, žltou farbou sú vyznačené aktuárske asociácie, ktoré majú status „*Observer member*“⁶. Konkrétne sú to 4 krajiny:

- 1.) Ukrajina,
- 2.) Srbsko,
- 3.) Malta,
- 4.) Čierna Hora. [17]

⁶ Status pozorovateľa – predpokladá sa, že daná krajina sa usiluje o vstup do AAE

1.2.1 Štandardy tvorené AAE

Aktuár sa nemusí riadiť obsahom tohto ESAP, avšak stále s ním byť v súlade, ak:

- Splňa požiadavky zákona, ktorý je v rozpore s týmto ESAP.
- Splňa požiadavky platného kódexu profesionálneho správania ktorý je v rozpore s týmto ESAP.
- Každé odchýlenie sa od tohto ESAP vo svojej práci náležite označí, odôvodní a definuje účinok a dopady takéhoto odchýlenia.

Účelom štandardov je zabezpečiť, aby zainteresované osoby mali dostatočnú dôveru vo vykonanú aktuársku prácu, a to, že:

- Poistno-matematické služby sú vykonávané profesionálne a s dostatočnou starostlivosťou.
- Výsledky sú relevantné pre účtovné subjekty, sú prezentované jasne a zrozumiteľne a sú úplné.
- Použité predpoklady a metodológie (vrátane modelov a techník modelovania) sú prezentované správne.

Štandard je pre aktuára záväzný iba vtedy, ak mu to nariadi dozorný orgán, alebo sám aktuár prehlási, že jeho práca je vypracovaná v súlade s niektorým zo štandardov.

1.) ESAP 1 – Všeobecná aktuárska prax

Tento všeobecný štandard bol vytvorený, aby pokryl všetky aktuárske služby vykonávané aktuárom, okrem tých častí, ktoré nie sú explicitne pokryté iným štandardom alebo zákonom. Zvyčajne je zámerom aktuárskeho štandardu zúžiť rozsah praxe, ktorá je z hľadiska štandardu prijateľná. Vo výnimočných prípadoch však aktuárske štandardy môžu zadávať nové postupy ktoré sú protichodné so zaužívanými postupmi. Takéto situácie sú v štandarde explicitne označené slovne: „Bez ohľadu na všeobecné štandardy, aktuár by mal...“, následne je navrhnutý postup.

Tento štandard bol vytvorený v súlade s ISAP 1. Všetky neskoršie úpravy ISAP1 aj ESAP 1 tento súlad zachovávajú. Súlad s ESAP 1 je nevyhnutným predpokladom súladu s ostatnými ESAP. Všeobecné ustanovenia v ESAP 1 sa už v iných ESAP neopakujú. Aktuár riadiaci sa týmto štandardom môže pôsobiť vo viacerých pozíciách ako zamestnanec, manažér, riaditeľ, externý

poradca, audítor alebo ako dozorný orgán. Rozhodnutie o použití a zosúladiení sa s ESAP prijíma aktuár na základe svojho profesionálneho úsudku. Úsudok je hodnotný, ak:

- Berie do úvahy povahu a účel daného ESAP.
- Berie do úvahy typ úlohy.
- Berie do úvahy časové hľadisko.
- Berie do úvahy dostupné zdroje.

ESAP 1 bol schválený Valným zhromaždením 3.októbra 2014, jeho pozmenená a do dnešného dňa aktuálna verzia bola schválená 11.októbra 2019. [18]

2.) ESAP 2 – Správa aktuárskej funkcie podľa smernice 2009/138/ES (Solvency II)

Tento štandard poskytuje návod aktuárom, ktorí poskytujú aktuárske služby pri vypracovaní Správy aktuárskej funkcie (v skratke „SAF“) v súvislosti so splnením predpisov, ktoré spoločnosti ukladá článok 48 (1) Smernice Solventnosť II a odsek 8 článku 272 Delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/35. Jeho účelom je zabezpečiť, aby mali koncoví používatelia SAF vysokú dôveru a možnosť spoľahnúť sa na jej relevantnosť, transparentnosť podkladov, úplnosť a zrozumiteľnosť oznamovania akýchkoľvek neistôt vo výsledkoch uvedených v SAF.

Tento štandard prispieva k zabezpečeniu konzistentných a efektívnych postupov v rámci Aktuárskej Funkcie medzi spoločnosťami v Európskej únii pokiaľ ide o prípravu SAF. Tým sa posilní aj harmonizácia a dôsledné uplatňovanie právnych predpisov Európskej únie.

ESAP 2 je založený na štyroch princípoch, ktoré treba dodržiavať pri akejkoľvek práci spojenej s týmto štandardom;

- 1.) **Princíp 1** - Aktuárske služby spojené so SAF musia byť vykonávané v súlade s reguláciami a návodmi Solvency II.
- 2.) **Princíp 2** - Aktuárske služby spojené so SAF musia byť vykonávané v súlade s povahou, rozsahom a zložitou základných rizík, tzn. so Zásadami proporcionality danej spoločnosti.
- 3.) **Princíp 3** - Aktuárske služby spojené so SAF sú v zhode s kódexom profesionálnej etiky aktuárskej profesie a ostatnými všeobecnými aktuárskymi štandardmi.
- 4.) **Princíp 4** - Správa aktuárskej funkcie je štruktúrovaná podľa potrieb určených užívateľov, najmä pre administratívny, riadiaci a dozorný orgán (AMSB). [2]

ESAP 2 bol schválený Valným zhromaždením 31.januára 2016, jeho pozmenená a do dnešného dňa aktuálna verzia bola schválená 1.októbra 2021. [19]

3.) ESAP 3 – Aktuárska prax vo vzťahu k procesu ORSA podľa Solvency II

Tento štandard slúži na podporu aktúarov vykonávajúcich aktuárske služby vo vzťahu k procesu ORSA. Ak má aktuár materiálnu účasť, zodpovednosť za návrh alebo výkon procesu ORSA, je preňho štandard povinný. Odporúča sa tiež prijatie štandardu aktuármi, ktorí poskytujú aktuárske služby na podporu aktúarov, pre ktorých je tento štandard záväzný. Poistný matematik musí byť schopný vysvetliť a zdôvodniť prístup, ktorý zaujal, ak je o to odôvodnene požiadany.

ESAP 3 predpokladá, že daná spoločnosť má vytvorený vlastný systém postupov a výpočtov, splňajúce požiadavky ORSA a teda je súlad so štandardom dodržaný. Ak spoločnosť tieto postupy nemá vytvorené, aktuár by mal zabezpečiť, aby bola podstata ESAP dodržaná. Tento ESAP by mali byť dodržiavať aj osoby mimo aktuárskej profesie, aby sa tým zabezpečil jednotný prístup a súlad v aplikácii ORSA naprieč členskými krajinami, spoločnosťami a skupinami a jednotlivými funkciami v rámci spoločností. Ak proces ORSA zahŕňa prístup k akémukoľvek aspektu aktív alebo pasív súvahy, meraniu a/alebo kvantifikácii rizika, ktoré sa výrazne líši od toho, ktoré používa aktuár, musí zdokumentovať rozsah tohto rozdielu, jeho odôvodnenie a jeho potenciálne dôsledky. ESAP 3 bol schválený Valným zhromaždením 2.augusta 2017. [20]

1.2.2 Európske aktuárske poznámky - EAN

Európska aktuárska poznámka je vzdelávací dokument, ktorý prijala Európska aktuárska asociácia s cieľom zlepšiť pochopenie predmetu jej čitateľom, vrátane aktúarov a iných osôb, ktoré sa spoliehajú na prácu aktúarov. Nie je to aktuársky štandard a nemá byť chápaná ako smerodajná. Európske aktuárske poznámky sa vydávajú z dvoch dôvodov:

- 1.) Aby pomáhali aktuárom pri dodržiavaní ESAP, napríklad ponúkaním praktických príkladov spôsobov, akými môžu aktuári implementovať ESAP počas ich práce.
- 2.) Poskytnúť nezáväzné usmernenie k určitej aktuárskej téme, ktorá nie je predmetom žiadneho ESAP.

Keďže EAN nie je autoritatívny, jej jazyk bude vybraný starostlivo. Nebude obsahovať slová ako „mal by“. Jej štýl bude skôr opisný alebo bude vyjadrovať význam pomocou príkladov skutočnej praxe bez toho, aby naznačoval, že tieto príklady sú komplexné. [21]

K roku 2022 vydala AAE 2 aktuárske poznámky:

1.) EAN 1 pre ESAP 3 a ORSA

EAN 1, v rozsahu 58 strán, pomáha poistným matematikom pri dodržiavaní ESAP 3, napríklad ponúkaním praktických príkladov spôsobov, akými môžu aktuári implementovať ESAP 3 počas svojej práce. Pomáha poistným matematikom pri účasti na celkovom ORSA procese. Je určená na čítanie spolu s ESAP 3 s cieľom poskytnúť sériu náhľadov a diskusií o postupoch ORSA. EAN ponúka diskusiu a vysvetlenie na primeranej úrovni podrobností, aby poskytol základ pre ESAP 3. ORSA ako živý proces pre každého poistovateľa a užitočný nástroj pre orgány dohľadu a regulátory sa bude naďalej vyvíjať a preto sa očakáva pravidelné revidovanie tejto poznámky. [22]

2.) EAN 2 pre Aktuársku funkciu podľa IORP II direktívy

Tento EAN, v rozsahu 11 strán, je navrhnutý tak, aby poskytoval nezáväzné usmernenie pre poistných matematikov, ktorí sú zapojení do činnosti aktuárskej funkcie podľa smernice IORP II. Skladá sa z 5 sekcií:

- 1.) Všeobecné.
- 2.) Technické rezervy.
- 3.) Zásady upisovania.
- 4.) Poistné dohody.
- 5.) Riadenie rizík.

Direktíva IORP II vyžaduje, aby vykonávateľ aktuárskej funkcie poskytol stanovisko k upisovacej politike a poistným dohodám, ak je to vhodné. V bodoch 4 a 5 sa uvádzajú body, ktoré môže aktuár v tejto súvislosti zvážiť. [23]

1.3 Medzinárodná aktuárska asociácia - IAA

Medzinárodná Aktuárska Organizácia vznikla premenovaním pôvodnej organizácie „*Comité Permanent des Congrès d'Actuaires*“ ktorá bola založená v roku 1895. V roku 1968 na Medzinárodnom kongrese aktuárov sa reštrukturalizovala do súčasnej podoby. Cieľom tejto reštrukturalizácie bolo vytvorenie jednotného rámca pre smerovanie a koordináciu otázok celosvetového charakteru. [24] Väčšina zodpovednosti leží na členských organizáciách, ktoré ju zároveň tvoria. IAA je jediná celosvetová organizácia, ktorá sa venuje výskumu, vzdelávaniu a rozvoju aktuárskej profesie a aktuárskych organizácii.

Členskou organizáciou sa rozumie združenie aktuárov v danej krajine, ktoré svojim členstvom v IAA prepája svojich aktuárov s aktuárskymi organizáciami po celom svete. V čase písania tejto práce mala IAA 74 plnohodnotných členov [25]. Okrem týchto členských organizácií má IAA ešte 27 pridružených členských asociácií [26]. Tieto asociácie sa po splnení podmienok určených v Postupoch na zvažovanie prihlášky o členstvo (v angličtine „*Process for consideration of a membership application*“) [27] vydávaných Medzinárodnou aktuárskou asociáciou stávajú jej plnohodnotnými členmi. Hlavou IAA je prezident, volený na obdobie jedného roka, ktorý spolu s budúcim a predchádzajúcim prezidentom, jedným predstaviteľom každej členskej organizácie a jedným predstaviteľom každej sekcie tvoria Koncil IAA. Koncil má na starosti dosiahnutie súladu s prijatým Vyhlásením o vízii a Vyhlásením o poslaní IAA prostredníctvom Strategického plánu IAA. Koncil zasadá dva krát ročne, vždy v inej krajine. Druhým hlavným orgánom IAA je Výkonný výbor (v angličtine „*Executive Committee*“, v skratke „EC“). Tvorí ho 8 členov volených radou a tiež súčasný, budúci a minulý prezident IAA. EC vykonáva operačné aspekty IAA:

- Pripravuje návrhy stratégií a materiály na posúdenie počas zasadaní.
- Monitoruje plnenie strategického plánu.

Pri veľkej reforme v roku 1998 bola rozpustená sekcia IAA s názvom „*International Forum of Actuarial Associations*“ (v skratke „IFAA“). Jej vedenie a úlohy boli prerozdelené do novo vzniknutých sekcií, aby sa zaistilo pokrytie rastúceho dopytu po aktuárskej profesii v čase jej globálnej expanzie.

IAA sa delí na 6 (pôvodne 7) sekcií:

- **ASTIN** – je skratka pre **Aktuárske Štúdie v Neživotnom Poistení** a bola založená v roku 1957. Nedávno bola táto sekcia rozšírená o zdravotné poistenie. ASTIN tiež dva krát ročne vydáva *ASTIN Bulletin*, medzinárodne uznávaný vedecký časopis. [28]
- **AFIR/ERM** – je skratka pre **Aktuársky Prístup k Finančným Rizikám**. Sekcia bola vytvorená v roku 1988. Jej cieľom je podpora aktuárskeho výskumu finančných rizík. Najdôležitejšou úlohou je organizácia každoročných kolokvií⁷. [29]
- **IACA** – je skratka pre **Medzinárodnú Asociáciu Aktuárskych Poradcov** a bola zložená v roku 1968 nezávisle od IAA s cieľom uľahčiť medzinárodnú výmenu názorov medzi poradenskými aktuármi. Ako sekcia IAA bola prijatá v roku 1999. [30]
- **IAAHS** – je skratka pre **Zdravotnú Sekciu IAA**. Bola založená v roku 2003 a s cieľom poskytnúť medzinárodný aktuársky pohľad na prax zdravotnej poistnej matematiky, verejného a súkromného zdravotného poistenia a záležitostí týkajúcich sa zdravotnej politiky. [31]
- **PBSS** – je skratka pre **Sekciu Dôchodkov, Dávok a Sociálneho Zabezpečenia**. Založená bola v roku 2003 aby slúžila aktuárom, ktorí majú osobné, profesionálne, vzdelávacie alebo výskumné záujmy v oblasti sociálnej ochrany, obchodných, sociálnych a verejných záležitostí týkajúcich sa poskytovania dôchodkov a iných benefitov. [32]
- **AWB** – je skratka pre **Aktuárov Bez Hraníc**. Sekcia fungovala od roku 2003 do roku 2020, kedy bola rozpustená a niektoré jej úlohy boli integrované medzi fungujúce asociácie. Jej úlohou bolo adresovanie otázok finančných zdrojov dobrovoľníkom z radov aktuárov, ktorí ich následne riešili.
- **IAALS** – je skratka pre **Sekciu Životného Poistenia** a bola založená v roku 2005. Jej cieľom je promovať aktuársky výskum a medzinárodnú výmenu znalostí na poli životného poistenia. [33]

Povinnosti člena – každá členská krajina sa vstupom do AAE zaviazala ku zjednoteniu viacerých základných dokumentov a to:

1.) Kódex profesionálneho správania

- v angličtine „*The Code of Professional Conduct*“ (v skratke „CoPC“),

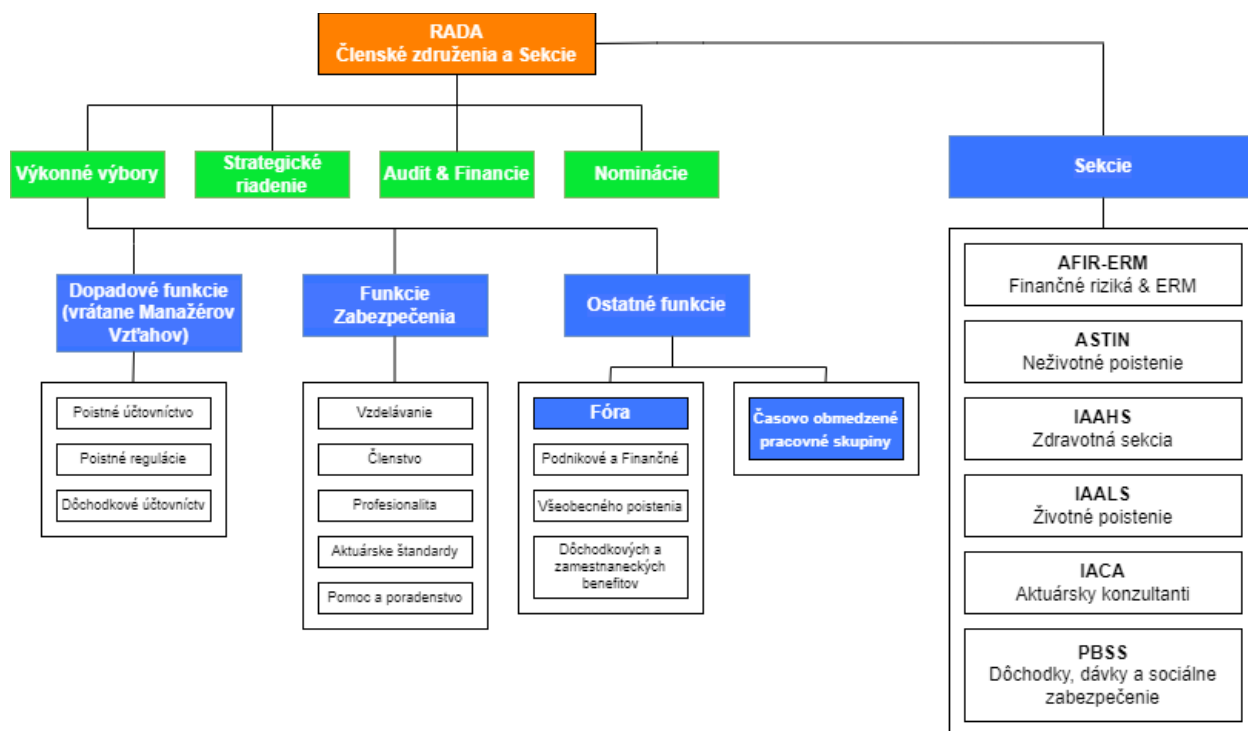
⁷ Zhromaždenie odborníkov, zvyčajne z jednej úzko špecializovanej oblasti, často s medzinárodnou účasťou.

- poskytuje návod na správanie, ktoré sa očakáva od aktuárov pri vykonávaní odborných služieb, aby zamýšľaným používateľom týchto služieb poskytol istotu, že sú vykonávané profesionálne a s náležitou starostlivosťou,
- členská asociácia sa zaväzuje, že jej vlastný Kódex profesionálneho správania bude spĺňať aspoň minimálne požiadavky definované v Kódexe profesionálneho správania, ktorý vydáva IAA.
- spoločnou dohodou medzi IAA a AAE sa ustanovilo, že Kódex profesionálneho správania vydáva AAE a IAA ho iba preberá.

2.) Základné sylaby aktuárskeho vzdelávania

- v angličtine „Core syllabus for actuarial training in Europe“,
- sylaby aktuárskeho vzdelávania majú definovať spoločné chápanie a dosiahnuť harmonizáciu aktuárskeho vzdelávania v rámci členských asociácií,
- tieto sylaby sú po obsahovej stránke náročnejšie ako sylaby vydávané Medzinárodnou aktuárskou organizáciou.

Obrázok 3 Organizačná štruktúra IAA

[zdroj: [34]]

Obrázok 4 Členské krajiny IAA - Európa + Afrika + Blízky východ

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na obrázku 4 sú žltou farbou vyznačené členské krajiny IAA z regiónov Európy, Afriky a Blízkeho Východu, modrou farbou sú vyznačené pozorovateľské krajiny.

Obrázok 5 Členské krajiny IAA - Amerika

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na obrázku 5 sú žltou farbou vyznačené členské krajiny IAA z Amerického kontinentu, modrou farbou sú vyznačené pozorovateľské krajiny.

Obrázok 6 Členské krajiny IAA - Ázia

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na obrázku 6 sú žltou farbou vyznačené členské krajiny IAA ležiace v Ázii, modrou farbou sú vyznačené pozorovateľské krajiny.

1.3.1 Štandardy tvorené IAA

Vo všetkých ISAP štandardoch sú použité výrazy, ktorých význam je uvedený v Slovníku Pojmov⁸. Pojmy, ktoré majú v angličtine špecifický význam a pri ich preklade treba dbať na dodržanie pôvodného významu, sú v každom štandarde definované ako:

- „**Musi**“ (v angličtine „*Must*“) - znamená, že uvedená akcia je povinná a nedodržiavanie bude predstavovať nedodržanie ISAP, pokiaľ nie je v rozpore s platným zákonom alebo s kódexom profesionálneho správania.
- „**Má**“ (v angličtine „*Should*“ / „*Shall*“) – aktuár je povinný dodržať pokyny uvedené v ISAP, pokiaľ nie sú v rozpore so zákonom, kódexom profesionálneho správania alebo aktuár nie je toho názoru, že dodržanie pokynov by mohlo zavádzať potencionálnych užívateľov aktuárskych služieb. V takomto prípade sa môže od nariadenia odchýliť, avšak musí túto odchýlku náležite označiť a odôvodniť.
- „**Môže**“ (v angličtine „*May*“) - znamená, že uvedená činnosť nie je potrebná, ba dokonca ani nevyhnutne očakávaná, ale za určitých okolností je vhodnou činnosťou, možno aj medzi inými alternatívami.
- „**Akýkoľvek**“ (v angličtine „*Any*“) – sa vzťahuje na všetky existujúce položky, pričom sa uznáva, že nemusia existovať. [35]

Spôsob prijímania a používania jednotlivých štandardov:

- Jednotlivec môže vo svojej správe vyhlásiť zhodu s jedným, alebo viacerými ISAP. Vtedy sa preňho stáva daný ISAP povinný.
- Lokálny tvorca štandardov sa rozhodne adoptovať ISAP v jeho úplnom znení.
- Lokálny tvorca štandardov môže vytvoriť nový štandard na základe ISAP, ktorý bude jeho rozšírenou verziou.
- Lokálny tvorca štandardov môže upraviť už existujúci štandard tak, aby bol zhodný s ISAP.
- Lokálny tvorca štandardov môže vyhlásiť, že jeden alebo viac lokálnych štandardov je v súlade s ISAP. [36]

Aktuár sa nemusí riadiť obsahom tohto ISAP, avšak stále s ním byť v súlade, ak;

⁸ Slovník, ktorý IAA vydáva a aktualizuje spolu s ISAP. Dostupný na:
https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/IAA_ISAP_Glossary_Final_21Nov2019.pdf

- spĺňa požiadavky zákona, ktorý je v rozpore s týmto ISAP,
- spĺňa požiadavky platného kódexu profesionálneho správania, ktorý je v rozpore s týmto ISAP,
- každé odchýlenie od tohto ISAP vo svojej práci náležite označí, odôvodní a definuje účinok a dopady takéhoto odchýlenia. [37]

Účelom štandardov je zabezpečiť, aby zainteresované osoby mali dostatočnú dôveru vo vykonanú aktuársku prácu, a to, že:

- poisťno-matematické služby sú vykonávané profesionálne a s dostatočnou starostlivosťou,
- výsledky sú relevantné pre účtovné subjekty, sú prezentované jasne a zrozumiteľne a sú úplné,
- použité predpoklady a metodológie (vrátane modelov a techník modelovania) sú prezentované správne.

Štandard je pre aktuára záväzný iba vtedy, ak mu to nariadi dozorný orgán, alebo sám aktuár prehlási, že jeho práca je vypracovaná v súlade s niektorým zo štandardom. Povinné dodržiavanie ISAP 1 pre svojich členov nariadila iba Španielska aktuárska asociácia.

1.) ISAP 1 – Všeobecná aktuárska prax

Historicky prvý schválený ISAP štandard slúži na definovanie základných princípov aktuárskej praxe. Je to všeobecný štandard, ktorý sa vzťahuje na celú aktuársku prax okrem prípadov, kedy je daná téma definovaná iným štandardom alebo zákonom. ISAP 1 poskytuje aktuárom návod na všeobecnú aktuársku prax pri vykonávaní poisťno-matematických služieb. Iné ISAP neopakujú všeobecné usmernenie uvedené v ISAP 1. Súlad s ISAP 1 je nevyhnutným predpokladom súladu so všetkými ostatnými ISAP.

Zvyčajne je zámerom aktuárskeho štandardu zúžiť rozsah praxe, ktorá je z hľadiska štandardu prijateľná. Vo výnimočných prípadoch však aktuárske štandardy môžu zadávať nové postupy, ktoré sú protichodné so zaužívanými postupmi. Takéto situácie sú v štandarde explicitne označené slovné: „*Bez ohľadu na všeobecné štandardy, aktuár by mal...*“, následne je navrhnutý postup.

Tento vzorový štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 18.novembra 2012. Definície pojmov boli do Slovníka pojmov presunuté 13.októbra 2013. Zmeny boli vykonané 23. apríla 2017

a aktuálna verzia štandardu bola prijatá 1. decembra 2018. Následne boli v ISAP 1 vykonané drobné zmeny podľa kapitoly 2.2.2, bodu 10: Zmeny v aktuálnom štandarde.

2.) ISAP 1A - Riadenie modelov

Tento ISAP poskytuje aktuárom poskytuje usmernenie pri ich práci s modelmi. Tento ISAP sa zaoberá tým, ako by mali byť modelovacie činnosti, do ktorých môže byť zapojený poistný matematik, riadené. Neposkytuje návod, ako ich vykonávať.

Rozsah pôsobnosti – tento štandard sa vzťahuje na všetky modely, ktoré daná jednotka používa pri rozhodovaní. Aktuárom poskytuje návod na riadenie rizík spojených s výberom vhodného modelu, úpravou existujúceho modelu, vývojom nového modelu alebo s používaním aktuálneho modelu. Riadenie modelov je dôležité pre všetky modely, od jednoduchým modelov používajúcich tabuľkové procesy, až po zložité simulácie. Úroveň riadenia by mala byť priamo úmerná riziku, ktoré môže používateľovi vzniknúť v prípade nesprávneho vyvodenia záveru z daného modelu.

ISAP 1A prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 21.decembra 2016. Následne bol 1.decembra 2018 zrušený, a jeho obsah bol plne implementovaný do revidovanej verzie ISAP 1. [38]

3.) ISAP 2 - Finančná analýza programov sociálneho zabezpečenia

Tento štandard je určený aktuárom, ktorý vykonávajú finančné analýzy, revidujú, radia alebo poskytujú stanoviská k Systému Sociálneho Zabezpečenia⁹ danej krajiny. Na SSZ je aplikovaných veľmi málo oficiálnych noriem a štandardov. Väčšina krajín nemá v tejto oblasti vytvorené žiadne normy, preto sa IAA rozhodla vytvoriť tento ISAP. Jej činnosť je podporovaná aj Medzinárodnou asociácia sociálneho zabezpečenia¹⁰ a Medzinárodnou asociácia práce¹¹. Pri svojej práci by mal aktuár zvážiť, ak sú mu k dispozícii, všetky relevantné funkcie SSZ, pravidlá a zámery sponzorskej organizácie a taktiež zákony dotýkajúce sa jeho práce. Aktuár by mal brať do úvahy aj zaužívané

⁹ Je v širšom zmysle súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmierňovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií občanov, ktorí v dôsledku sociálnej situácie uznanej štátom takú pomoc potrebujú.

¹⁰ Je vedúcou medzinárodnou organizáciou pre inštitúcie sociálneho zabezpečenia, vládne ministerstvá a agentúry na svete.

¹¹ Je špecializovaná agentúra OSN zaoberajúca sa pracou.

prax, aj keď nie je podložená zákonom. Pri nových alebo významne zmenených SSZ by mal aktúár brať do úvahy iné dostupné relevantné informácie, vrátane skúseností s porovnateľným SSZ.

Súlad s ISAP 1 je nevyhnutným predpokladom súladu s týmto ISAP. V niekoľkých bodoch sú ustanovenia v ISAP 2 dôležitejšie ako tie v ISAP 1, sú však náležite označené. Tento vzorový štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 13.októbra 2013. Zmeny boli vykonané 23. apríla 2017 a aktuálna verzia štandardu bola prijatá 1. decembra 2018. [39]

4.) ISAP 3 – IAS 19 – Zamestnanecké benefity

Medzinárodný aktuársky štandard ISAP 3 poskytuje aktuárovi poradenstvo pri vytváraní aktuálnej alebo predbežnej účtovnej závierky podľa IFRS pre akýkoľvek typ účtovnej jednotky o zamestnaneckých pôžitkoch, ktoré vykazujúca jednotka určí, že sa na ne vzťahuje IAS 19. Týmto štandardom by sa mali do veľkej miery riadiť aktuari operujúci mimo záberu IAS 19, napr. aktúár, ktorý radí audítorovi alebo potencionálnemu kupujúcemu v súvislosti s akvizíciou. Súlad s ISAP 1 je nevyhnutným predpokladom súladu s týmto ISAP. Aktúár by mal pri vykonávaní práce dostatočnú znalosť IAS 19, iných IFRS štandardov ktoré sú interpretáciou IAS 19 a paragrafov iných IFRS štandardov, ktoré na IAS 19 odkazujú. Tiež musí mať dostatočnú znalosť účtovných zásad danej účtovnej jednotky, ak existujú.

Ak aktúár:

- si nie je istý či nie je iný IFRS štandard relevantný pri poskytovaní aktuárskej služby.
- zistí, že časť jeho práce podlieha alternatívnej interpretácii IAS 19, paragrafu iného IFRS štandardu alebo účtovným zásadám danej účtovnej jednotky,

mal by sa poradiť s nadriadeným¹². Bude tak konať v súlade s bodom 2.3 štandardu ISAP 1, ktorý hovorí o *Spoločnosti sa na autority*. Tento vzorový štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 11.apríla 2015. Zmeny boli vykonané 23. apríla 2017 a aktuálna verzia štandardu bola prijatá 1. decembra 2018. [40]

¹² Strana, ktorá najíma poskytovateľa aktuárskych služieb. Nadriadeným je zvyčajne klient alebo zamestnávateľ aktúára.

5.) ISAP 4 - IFRS 17 Poistné zmluvy

Účelom tohto štandardu je poskytnúť návod aktuárom pri vykonávaní aktuárskych služieb interne alebo externe v súvislosti s IFRS 17. IFRS 17 je nový účtovný štandard, podľa ktorého budú poisťovne povinne vykazovať od roku 2023. Už teraz ale na poistnom trhu prebiehajú dôkladné prípravy pre jeho implementáciu. Úspešné a včasné zavedenie tohto rozsiahleho štandardu vyžaduje komplexnú spoluprácu špecialistov v oblastiach poistnej matematiky, účtovníctva, biznisu, IT, riziku a ďalších. [41] Hoci je IFRS 17 účtovným štandardom, veľká časť štandardu spočíva na poistno-matematickom modelovaní. Týka sa to najmä výpočtu plných peňažných tokov, úpravy o riziko, ktorá je vyjadrením neistoty v týchto peňažných tokoch. [42]

Rozsah pôsobnosti - štandard je určený pre aktuárov, ktorí vykonávajú aktuárske služby súvisiace s IFRS 17 pri zostavovaní účtov spoločnosti podľa IFRS. Okrem toho sa má vzťahovať aj na aktuárov, ktorí vykonávajú iné aktuárske služby v súvislosti s IFRS 17. Môže to byť napríklad poistný matematik, ktorý radí tretej strane. Príkladom takejto tretej strany môže byť audítor, regulačný orgán alebo poradca potenciálneho kupujúceho. [43]

Štandard ISAP4 do značnej miery spočíva na všeobecnom štandarde ISAP 1 a je, trochu populisticky povedané, len objasnením toho, ako by sa mal ISAP 1 chápať v súvislosti s poistno-matematickými výpočtami podľa IFRS 17. Okrem odkazov na ISAP 1 má ISAP 4 aj veľa odkazov na samotný štandard IFRS 17. Vo všeobecnosti ISAP 4 stanovuje dobrý a všeobecný rámec toho, ako sa má poistný matematik správať profesionálne správne pri výpočte IFRS 17. To zahŕňalo vyššie uvedené odkazy na ISAP 1 a štandard IFRS 17. [43]

Tento vzorový štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí v Tokiu v Japonsku 21. novembra 2019. [44]

6.) ISAP 5 – ERM poisťovne

Tento medzinárodný aktuársky štandard poskytuje aktuárom návod pri vykonávaní aktuárskej profesie zahŕňajúcej používanie modelov podnikového rizika (ďalej len „ERM“) pre poisťovateľov. Poistní matematici zohrávajú hlavnú úlohu pri zabezpečovaní finančného zdravia poisťovateľov a ich prístup často zahŕňa použitie modelov podnikového rizika. Ústredný význam modelov podnikového rizika pre riadenie poisťovníctva je konkrétne a jasne demonštrovaný v dvoch základných princípoch poistenia – ICP, ktoré zverejnil IAIS na účely

hodnotenia a dohľadu: ICP 16 – „Riadenie podnikových rizík na účely Solventnosti“ a ICP 17 – Primeranosť kapitálu. Správne rady a vrcholoví manažéri poisťovateľov sa čoraz viac spoliehajú na modelovanie podnikových rizík na účely regulačného a manažérskeho rozhodovania. Výsledkom je, že poisťovatelia, ich zainteresované strany a ďalšie zainteresované strany majú veľký záujem o spoľahlivé fungovanie a transparentné riadenie použitia modelov podnikového rizika. Aktuári ako zamestnanci alebo poradcovia zohrávajú dôležitú úlohu pri poskytovaní poradenstva poisťovateľom a iným pri vývoji alebo výbere vhodných modelov a s nimi súvisiace testovanie, validáciu a interpretáciu výsledkov.

Rozsah pôsobnosti – tento štandard sa vzťahuje na aktuárov vykonávajúcich aktuárske služby zahŕňajúce výber, úpravu, vývoj a používanie modelov podnikového rizika. Zahŕňa tiež záťažové testy, testovanie scenárov na posúdenie solventnosti, posúdenie kapitálovej primeranosti a vytvorenie rizikových metrík pre ERM programy poisťovateľov. Ak sa profesionálny odhad aktuára výrazne líši od výsledku interného systému poisťovne, takýto rozdiel musí byť náležite zhodnotiť a zverejniť.

Aktuár by mal mať, resp. získať dostatočné porozumenie povahy rizika ktoré je predmetom jeho práce. Počas jeho práce sa môže oprieť o informácie vypracované inými profesionálmi, napr.:

- Informácie o finančnom zabezpečení, rizikovom profile, biznis manažmente,
- Informácie o spôsobe riadenia rizík poisťovateľom.

Štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 21.novembra 2016. Zmeny boli vykonané 23. apríla 2017 a aktuálna verzia štandardu bola prijatá 1. decembra 2018. [45]

7.) ISAP 6 - Programy riadenia podnikových rizík a Základné princípy poistenia IAIS

Tento ISAP poskytuje aktuárom usmernenie pri vykonávaní aktuárskych služieb zahŕňajúcich programy ERM, ktoré spadajú do pôsobnosti nariadení v súlade s dvoma ICP od Medzinárodnej asociácie dozorných orgánov nad poisťovníctvom - IAIS, a to „Riadenie rizík a vnútorná kontrola“ (ICP 8) a „Riadenie podnikových rizík pre účely Solventnosti“ (ICP 16).

Rozsah pôsobnosti – Tento štandard sa vzťahuje na aktuárov, ktorí sa podieľajú alebo sú zodpovední za tvorbu, implementáciu, údržbu alebo revíziu niektorých, alebo všetkých častí ERM, vrátane ORSA, ktoré spadajú pod ICP 8 a ICP 16. Štandard sa na aktuára vzťahuje iba do rozsahu jeho zodpovednosti a zapojenia.

ISAP 1 je nevyhnutným predpokladom súladu s týmto ISAP. Aktuár by mal dostatočne rozumieť ERM a rámcu ERM aby mohol zväžiť, či sú prvky riadenia rizík požadované predpismi v súlade s ICP 8 a ICP 16, so zásadami riadenia rizík, s ORSA a regulačnými kapitálovými požiadavkami poisťovateľa.

Tento vzorový štandard prijala Rada IAA na svojom zasadnutí 1.decembra 2018. [46]

1.3.2 Medzinárodné aktuárske poznámky - IAN

Medzinárodná poistno-matematická poznámka (IAN) je vzdelávací dokument, ktorý poskytuje informácie o súčasných alebo vznikajúcich postupoch v súvislosti s medzinárodnou aktuárskou témou. Slúži na oboznámenie aktuárov s možnými prístupmi a na demonštráciu toho, ako by k téme mohol pristupovať aktuár. Hlavný rozdiel medzi IAN a inými vzdelávacími dokumentmi IAA je v tom, že všetky členské asociácie IAA musia byť pozvané, aby poskytli vstup IAN prostredníctvom formálneho konzultačného procesu, ktorý maximalizuje schopnosť identifikovať akékoľvek podstatné rozdiely v názoroch na obsah IAN. IAN neukladá žiadnej členskej asociácii IAA ani akémukoľvek jednotlivému aktuárovi žiadnu povinnosť podporovať alebo uplatňovať opísané postupy. Nie je to definitívne vyhlásenie o tom, čo predstavuje všeobecne akceptovanú prax v diskutovanej oblasti, a použitý jazyk nie je direktívny. IAN sa rovnako ako EAN môže vydávať ako doplnok k existujúcemu ISAP, alebo ako samostatný dokument venujúci sa určitej téme súvisiacej s aktuárskou profesiou. Nie je ani určený ako opis toho, ako by poistný matematik mohol použiť ISAP, hoci v tomto ohľade môže pomôcť. [47]

K roku 2022 vydala IAA 13 medzinárodných aktuárskych poznámok. Zrušený je IAN 1, ktorý plne nahradil ISAP 2, IAN 2 zrušený nie je, ale väčšinu jeho obsahu supluje ISAP 1, avšak niektorí aktuári ho môžu stále pri svojej práci využiť. Medzinárodné aktuárske poznámky č. 3-12 sa týkajú účtovného štandardu IFRS 4. Najnovšia IAN, v rozsahu 255 strán, vydaná 31. augusta 2021 je zameraná na aplikáciu IFRS 17. Je doplnkom ISAP 4 a poskytuje praktické ukážky spôsobov, ktorými môžu aktuári implementovať IFRS 17 pri svojej práci. [48]

1.4 Česká spoločnosť aktuárov

Česká spoločnosť aktuárov bola založená v roku 1992 ako priame pokračovanie Spolku československých poistných technikov (v skratke „SČPT“) založeného 27.2.1919.

Je dobrovoľným združením aktuárov a odborníkov, ktorých zameranie s poistnou matematikou súvisí. Usiluje sa o čo najširšie uplatnenie aktuárskej profesie v poisťovníctve, sociálnom zabezpečení, štátnej správe a pri riadení finančných rizík. Je prostredníkom odborných a spoločenských kontaktov medzi aktuármi. Zameriava sa na podporu vzdelávania a výskumu v aktuárskych vedách. ČSA pri potvrdzovaní spôsobilosti jej členov vychádza zo syllabov AAE, ktorej je členom, a z takmer storočnej tradície vzdelávania aktuárov na pražských vysokých školách. ČSA je tiež členom IAA. [49]

1.5 Výbor pre aktuárske štandardy – ASB

Výbor pre aktuárske štandardy založila v roku 1988 Americká akadémia aktuárov (v angličtine „*The American Academy of Actuaries*“) ako nezávislú entitu. ASB slúži ako jediná rada vyhlasujúca štandardy praxe pre celú aktuársku profesiu v Spojených štátoch. ASB dostala výhradnú právomoc vypracovať, získať pripomienky, revidovať a prijať štandardy praxe pre aktuársku profesiu. [50]

ASB sa skladá zo 6 výborov:

- 1.) **Úmrtnostný výbor** – *Casualty Committee* – predsedá mu Gordon Hay
- 2.) **ERM výbor** – *ERM Committee* – predsedá mu David Paul
- 3.) **Generálny výbor** – *General Committee* – predsedá mu Susan Pantelty
- 4.) **Zdravotný výbor** – *Health Committee* – predsedá mu Annette James
- 5.) **Výbor pre Životné poistenie** – *Life Committee* – predsedá mu Linda Lankowski
- 6.) **Dôchodkový výbor** – *Pension Committee* – predsedá mu David T. Kausch

1.5.1 Štandardy tvorené ASB

ASB stanovuje štandardy pre vhodnú poistno-matematickú prax v Spojených štátoch prostredníctvom vývoja a propagácie aktuárskych štandardov praxe (v skratke „ASOP“). ASOP opisujú postupy, ktoré by mal aktuár dodržiavať pri vykonávaní aktuárskych služieb, a určujú, čo by mal poistný matematik zverejniť pri oznamovaní výsledkov týchto služieb. [1]

Pri vytváraní alebo revízii ASOP ASB:

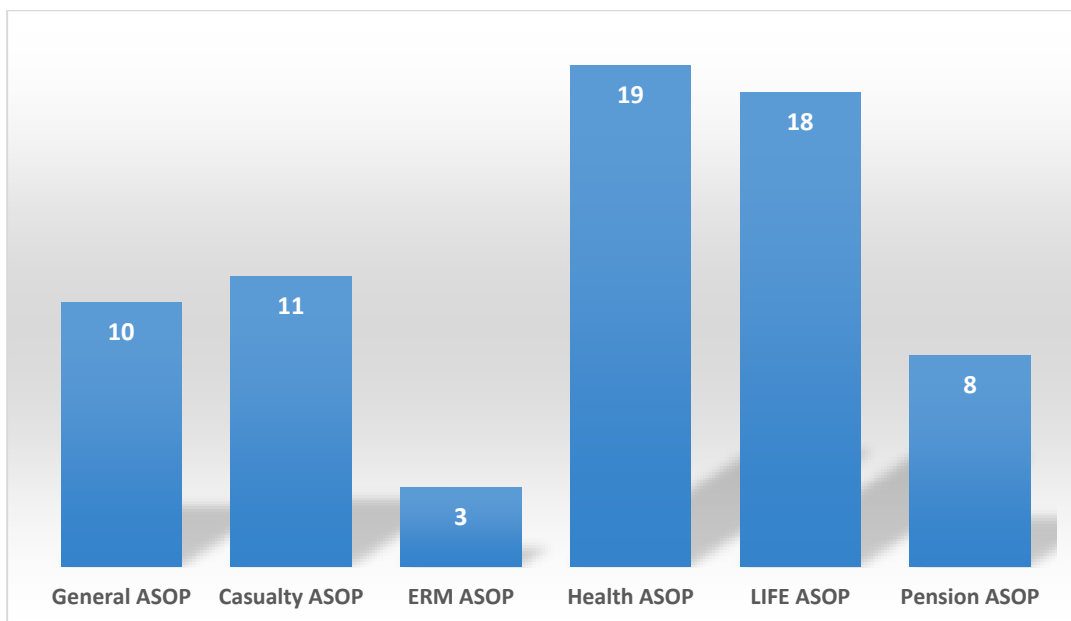
- skúma a hodnotí súčasné a vznikajúce postupy,

- určuje vhodné usmernenia,
- uverejňuje pracovný návrh s cieľom získať informácie od poistných matematikov a iných zainteresovaných strán.
- zväži všetky doručené pripomienky,
- zverejňuje konečný štandard alebo iný expozičný návrh. [50]

ASOP štandardy sa delia do 6 hlavných kategórií:

- 1.) Úmrtnostné ASOP
- 2.) ERM ASOP
- 3.) Všeobecné ASOP
- 4.) Zdravotné ASOP
- 5.) ASOP pre životné poistenie
- 6.) Dôchodkové ASOP

Graf 1 Rozdelenie vytvorených ASOP podľa poľa ich pôsobenia.

[zdroj: vlastná tvorba]

2. CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Kapitola 2 sa skladá z 2 podkapitol. V podkapitole 2.1 budú vytýčené ciele práce a v podkapitole 2.2 budú podrobne popísané procesy prijímania štandardov tromi organizáciami a to:

- Slovenskou spoločnosťou aktuárov.
- Medzinárodnou aktuárskou organizáciou.
- Európskou aktuárskou organizáciou.
- Výborom pre aktuárske štandardy.

2.1 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce bude popis a analýza aktuálneho stavu v oblasti medzinárodných štandardov aktuárskej praxe. V prvej kapitole už boli podrobne opísané aktuálne prijaté štandardy aktuárskej praxe na Slovensku, v Európe, aj vo svete. V druhej kapitole bude zhodnotená implementácia európskych štandardov aktuárskej praxe (ESAP) jednotlivými členskými štátmi Európskej aktuárskej asociácie (AAE). Tieto informácie bude potrebné získať zo oficiálnych webových stránok jednotlivých organizácií, ktoré sú členmi Európskej aktuárskej asociácie. Špecificky sa v práci zameriame na porovnanie Českej aktuárskej asociácie a Slovenskej aktuárskej asociácie. Budú porovnané jednotlivé štandardy, ktoré tieto organizácie vytvorili, ale tiež iné relevantné dokumenty dotýkajúce sa aktuárskej praxe. Ako príklad reálneho využitia aktuárskych štandardov budú použité informácie získané z dotazníka. Na záver budú spomenuté vízie a plány do budúcnosti z pohľadu SSA a AAE.

2.2 Metodika práce

V tejto podkapitole sa budeme zaoberať procesom vytvárania aktuárskych štandardov. Tieto procesy sú zverejnené na oficiálnych webových stránkach týchto organizácií a sú pravidelne revidované. Procesy tvorby aktuárskych štandardov boli vypracované, aby sa zachovala jednotnosť pri tvorbe aktuárskych štandardov a ich používatelia sa mohli spoľahnúť, že finálna verzia štandardu bola vypracovaná korektne a v súlade so všetkými náležitosťami. Podrobne budú opísané procesy tvorby PŠ, ktoré tvorí SSA, ISAP, ktoré tvorí IAA a ESAP, ktoré tvorí AAE.

Spomenutý bude aj proces tvorby ASOP, ktoré vytvára americký Výbor pre aktuárske štandardy, avšak tieto štandardy už ďalej nebudú témou tejto práce.

2.2.1 Proces vytvárania štandardov na Slovensku

Tieto procedúry na tvorbu štandardov práce člena SSA boli schválené valným zhromaždením SSA dňa 11.12.2017. Týmto dňom nadobúdajú svoju účinnosť. Tým sa rušia procedúry na tvorbu štandardov práce člena schválené valným zhromaždením SSA dňa 17. 2. 2005. Proces vytvárania štandardov je zverejnený na webovej stránke SSA [11] a pozostáva zo 7 krokov:

1. Rozhodnutie o začatí príprav

Návrhy týkajúce sa tvorby nových štandardov práce alebo úpravy existujúcich štandardov práce môžu prichádzať z rôznych zdrojov:

- Od členov rady SSA,
- Od členov pracovných skupín SSA,
- Od členov SSA pracujúcich v istých oblastiach,
- Z vonkajších zdrojov (NBS, štátne regulačné orgány (napr. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou), Slovenská asociácia poisťovní),
- Z iných zdrojov.

Žiadosť o prípravu nového štandardu alebo o úpravu už existujúceho štandardu aktuárskej práce musí byť adresovaná komisii SSA pre štandardy práce, ak bola takáto komisia vytvorená radou SSA. Komisia sa skladá z troch členov, menuje aj odvoláva ju rada SSA. Ak nebola komisia zriadená, túto žiadosť preberá rada SSA. Komisia alebo rada rozhoduje, či je vhodné začať proces tvorby alebo úpravy štandardu. Komisia vo všeobecnosti sama rozhodne, či je vhodné pripraviť podklady pre širokú diskusiu, alebo ju o to rada požiada. Po kladnom rozhodnutí komisia alebo rada zahájí prípravu.

2. Proces prípravy

Ak sa rozhodne o príprave nového alebo úprave už existujúceho štandardu, komisia vytvorí novú pracovnú skupinu pozostávajúcu z členov SSA, ktorá sa bude danej otázke venovať. Komisia môže miesto vytvorenia novej pracovnej skupiny poveriť už existujúcu pracovnú skupinu. Vedúcim každej takejto pracovnej skupiny je člen Rady SSA, ktorý poveruje úlohami ostatných členov skupiny. Ak je to potrebné, môže prizvať na spoluprácu aj osoby mimo aktuárskej profesie.

Hlava pracovnej skupiny zodpovedá za procedúru prípravy štandardu práce až do predloženia finálneho návrhu. Finálny návrh nového štandardu alebo upraveného štandardu sa predkladá komisii SSA na schválenie. Komisia, alebo rada, ak komisia nebola zriadená, môže proces prípravy usmerňovať. Rada môže proces usmerňovať ale aj zastaviť. Pracovná skupina zostaví návrh otázok a problémov, ktoré budú riešené v rámci prípravy návrhu, ktoré budú publikované na webovom sídle spoločnosti a/alebo predstavené členom počas valného zhromaždenia spoločnosti.

3. Schválenie návrhu povinného štandardu alebo odbornej smernice na konzultáciu

Po predložení návrhu povinného štandardu alebo odbornej smernice pracovnou skupinou ho komisia schváli na zaslanie členom na pripomienkové konanie. Obdobie na uplatnenie pripomienok od členov je minimálne 30 pracovných dní. Komisia zbiera pripomienky od členov a zašle ich vedúcemu pracovnej skupiny. Komisia môže rozhodnúť o zaslaní návrhu na pripomienky aj iným zainteresovaným osobám, napríklad Národnej banke Slovenska, Slovenskej asociácii poisťovní a pod.

4. Príprava stanoviska v rámci pripomienkového konania

Pracovná skupina pripraví návrh stanoviska k zaslaným pripomienkam, ktoré následne prezentuje členom SSA alebo ho zverejní na webovom sídle SSA.

5. Príprava finálneho návrhu

Pracovná skupina pripraví finálny návrh povinného štandardu alebo odbornej smernice a spolu s pripomienkami a stanoviskom k nim ho predstaví komisii na schválenie. Ak sa návrh po zapracovaní pripomienok podľa komisie príliš zmenil alebo je inak kontroverzný, komisia ho môže zaslať na opätovné pripomienkové konanie podľa bodu 2.4.3. Komisia schváli pôvodný alebo znova pripomienkovaný návrh znenia štandardu alebo odbornej smernice a predloží ho na schválenie členom valného zhromaždenia.

6. Schvaľovanie povinného štandardu alebo odbornej smernice

Odbornú smernicu schvaľuje rada SSA. Povinný štandard aktuárskej praxe musí schváliť valné zhromaždenie. Súčasťou každého schváleného štandardu alebo odbornej smernice musí byť dátum, od ktorého nadobúda platnosť a tiež dátum, do kedy musí člen SSA so štandardom alebo smernicou zosúladiť svoju prácu. Povinný štandard alebo odborná smernica musí byť následne zverejnená na webovom sídle spoločnosti.

7. Schvaľovanie odporúčaní

V prípade odporúčaní môže komisia alebo rada, ak komisia nebola zriadená, z procesu vypustiť prípravu návrhu otázok a problémov odporúčania podľa bodu 2.4.2 a skrátiť lehotu podľa bodu 2.4.3 na 10 dní. Odporúčanie schvaľuje rada SSA. [11]

2.2.3 Proces vytvárania ESAP štandardov

Štandard aktuárskej praxe je vyhlásením o správaní očakávanom od aktuára v špecifickom kontexte. Stanovuje minimálny štandard v oblastiach ako metodológia, prístup pri stanovení predpokladov modelov, obsah výsledných reportov a stanovísk a spôsoby ich prezentovania.

Zámerom týchto štandardov aktuárskej praxe je dosiahnuť väčšiu konzistentnosť pri prístupe k aktuárskej praxi a zvýšiť istotu aktuárov pri poskytovaní aktuárskych služieb. Zvýšiť sa má aj dôvera klientov a verejnosti v aktuárske služby bez toho, aby boli aktuári obmedzovaní na kreativitu a úsudku. Európsky štandard aktuárskej praxe je modelový štandard vydávaný pre členské organizácie a iné orgány stanovujúce štandardy aktuárskej praxe. Tie môžu zvážiť prijatie týchto štandardov do svojej praxe. Štandardy nie sú povinné pre jednotlivých aktuárov, pokiaľ aktuár nevyhlási, že sa podľa nich riadi pri svojej práci. Štandard je povinný pre členov, ak ho domovská organizácia prijme ako povinný. Proces vytvárania ESAP je zverejnený na webovej stránke AAE [51] a sa skladá z 12 bodov:

1. Prvotné úvahy

Ak je potrebné vytvorenie nového Európskeho Aktuárskeho Štandardu pre špecifickú oblasť aktuárskej praxe, alebo je po relevantnej zmene okolností potrebná úprava existujúceho štandardu, nasledujúce 4 subjekty môžu cez Generálneho Riaditeľa podať návrh na jeho vytvorenie alebo úpravu:

- a) Správna rada AAE.
- b) Jeden z výborov AAE.
- c) Členská asociácia AAE.
- d) Externá zainteresovaná strana.

Generálny riaditeľ informuje Výbor pre Profesionalitu (v skratke „PC“), ktorý prideliť úlohu jeho Subkomisii pre Aktuárske štandardy (v skratke „ASSC“). Návrh od relevantného Predsedu sa považuje za dostatočný, aby mohlo začať posudzovanie návrhu na tvorbu nového alebo úpravu

existujúceho štandardu. Od členských asociácií sa očakáva, že svoje návrhy na tvorbu aktuárskych štandardov doručia relevantnému výboru (výborom). Návrh štandardu môže byť aj priamou odpoveďou na požiadavky externých zainteresovaných strán adresovaných Rade AAE. Jednou z takýchto strán je napríklad Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA). ASSC môže taktiež začať proces tvorby alebo úpravy štandardu, ak to považuje za potrebné.

2. Pracovný plán tvorby štandardov

Po dôkladnom posúdení všetkých návrhov prijatých podľa predchádzajúceho bodu a príslušných konzultáciách s príslušnými výbormi AAE odporučí ASSC výboru pre profesionalitu návrhy štandardov, ktoré by mali byť zaradené do Pracovného Plánu (SWP). Návrhy musia byť zaradené z nasledujúcich klasifikácií:

- a) Okamžitý vývoj podľa bodu 3 tohto Procesu, schválené PC.
- b) Podstúpené pracovnej skupine na podrobnejšie zváženie.
- c) Pozastavené pre možný budúci vývoj.

ASSC doručí PC zoznam návrhov ktoré nebudú spracovávané alebo sú pozastavené spolu s krátkym vysvetlením. ASSC tiež poskytuje PC časový harmonogram pre tvorbu štandardov zaradených na okamžité spracovanie a). Tiež určuje, či by štandardy v skupine b) a c) nemali byť preklasifikované do skupiny a).

ASSC pravidelne kontroluje a aktualizuje SWP a raz za dva roky ho predkladá Výboru pre Profesionalitu na schválenie. Ak boli v SWP vykonané nejaké zmeny, PC ich predloží Valnému zhromaždeniu na schválenie.

3. Vypracovanie návrhu na tvorbu štandardu.

V súlade s časovým harmonogramom navrhnutým v SWP pripraví ASSC pre každý modelový štandard z kategórie a) Návrh na tvorbu štandardu (PDS). PDS by mal obsahovať dostatočné podrobnosti o zamýšľanom obsahu a účele, aby bolo možné posúdiť povahu navrhovanej normy a dôsledky jej vývoja. Návrh následne predkladá ASSC Výboru pre Profesionalitu. Návrh by mal demonštrovať, ako bude navrhovaný ESAP štandard spĺňať predurčené kritéria ktoré odôvodňujú vynaloženie práce na tvorbu takéhoto štandardu na Európskej úrovni. ASSC spolu s týmto Návrhom predkladá aj podrobnejší časový harmonogram pre tvorbu ESAP. Časové obdobie pre tento bod je $t=3$ mesiace. Časové obdobia sa kumulujú a teda t = kumulatívny maximálny čas trvania procesu v danom bode.

4. Schválenie Návrhu na tvorbu štandardu

Schvaľovanie PDS sa zvyčajne uskutočňuje na zasadnutí výboru pre profesionalitu. Pred touto diskusiou by mal byť návrh komunikovaný s členskými asociáciami a príslušnými externými organizáciami. Členským asociáciám sa dôrazne odporúča zapájať sa do tejto časti procesu tvorby ESAP a podávať relevantnú spätnú väzbu. Musia zároveň vytvoriť vhodný proces na včasné odpovedanie a konzultovanie prípadného konzultačného dokumentu. Ak sa členovia PC zhodnú, že príprava na tvorbu štandardu bola dostatočná, poveria ASSC vypracovaním konzultačného dokumentu ESAP. Ak ASSC vyžaduje urgentné usmernenie od PC o tom, či pokračovať vo vypracovávaní návrhu zverejnenia ESAP, vyrieši sa to konferenčným hovorom výboru pre profesionalitu a prípadne aj elektronickým hlasovaním. Časové obdobie pre tento bod je $t=6$ mesiacov.

5. Tvorba konzultačného dokumentu

ASSC sa rozhodne, či bude vypracovávať konzultačný dokument ako celý tím, alebo vytvorí pracovnú skupinu zloženú z kvalifikovaných jednotlivcov tak, aby vytvorili návrh ESAP v angličtine. Členské asociácie budú požiadané, aby zo svojich radov nominovali jednotlivcov, ktorí sú oboznámení so všetkými ESAP. ASSC potom z tejto pracovnej skupiny vyberie jednotlivcov, ktorí budú viesť tvorbu ESAP. ASSC musí overiť, že pracovná skupina je oboznámená so všetkými relevantnými medzinárodnými štandardami vrátane usmernení EIOPA a poskytovať usmernenia o formáte a štruktúre navrhovaného aktuárskeho štandardu.

ASSC zvažuje dôležité principiálne otázky týkajúce sa formy a obsahu rozpracovaného štandardu. Porovnáva ho s:

- inými vytvorenými ESAP,
- inými rozpracovanými ESAP,
- modelovými štandardami ISAP (s ktorými musí byť konzistentný a vyhnúť sa prekrývaniu tém),
- príslušné usmernenia vydané EIOPA.

Ak je vzťah medzi navrhovaným ESAP a existujúcim ISAP veľmi úzky, na mieste sú formálne konzultácie ASSC s výbormi IAA a ich príslušnými podvýbormi a pracovnými skupinami. V prípade potreby bude ASSC a pracovná skupina konzultovať s výbormi AAE zodpovednými za danú oblasť. Časové obdobie pre tento bod je $t=12$ mesiacov.

6. Schválenie konzultačného dokumentu na širšiu diskusiu

Keď je hotový kompletný návrh nového štandardu, ASSC ho doručí na schválenie Výboru pre Profesionálnosť (v angličtine „*Professional Committee*“, v skratke „PC“). Ak ho PC schváli, ASSC ho posielajú na ďalšiu širšiu konzultáciu. Časové obdobie pre tento bod je $t=15$ mesiacov.

7. Konzultácia konzultačného dokumentu

Konzultačné obdobie trvá maximálne 3 mesiace a zúčastňuje sa na ňom:

- Zainteresované strany.
- Členské asociácie AAE.
- Členské organizácie EIOPA.
- Európska Komisia.
- Národné dozorné orgány.
- Priemyselné odvetvia ako:
 - Insurance Europe¹³, CRO Forum¹⁴, CFO Forum¹⁵, AMICE¹⁶, EFrag¹⁷, Pensions Europe¹⁸,
- Orgány stanovujúce aktuárske aj účtovnícke štandardy.
- Komisia pre aktuárske štandardy IAA.
- Potencionálni užívatelia aktuárskych služieb.

Konzultačný dokument je zverejnený na webovej stránke AAE. Zoznam zainteresovaných strán je formálne schvaľovaný výborom pre profesionálnosť podľa odporúčania ASSC. Všetci zainteresovaní na tomto zozname sú vyzvaní na pripomienkovanie navrhovaného štandardu. Časové obdobie pre tento bod je $t=18$ mesiacov.

8. Vyhodnotenie pripomienkovania

ASSC zozbierané pripomienky a komentáre zvyčajne publikuje na webovej stránke AAE a pripraví formálne Podklady pre závery, ktoré obsahujú odpovede na prijaté pripomienky

¹³ Je európska federácia poisťovní a zaistovní.

¹⁴ Je skupina profesionálnych manažérov rizík z poisťovníctva, ktorí sa zameriavajú na rozvoj a propagáciu osvedčených postupov v oblasti riadenia rizík.

¹⁵ Je diskusná skupina na vysokej úrovni, ktorú tvoria finanční riaditelia hlavných európskych kótovaných a niektorých nekótovaných poisťovní.

¹⁶ Je silným, jednotným hlasom sektora vzájomného a družstevného poistenia v Európe.

¹⁷ Európska poradná skupina pre finančné výkazníctvo je súkromné združenie založené v roku 2001 s podporou Európskej komisie slúžiť verejnému záujmu.

¹⁸ Zastupuje národné asociácie penzijných fondov a podobné inštitúcie pre pracovné dôchodky a iné finančné dôchodky.

a návrhy či, a ak áno, tak ako upraviť návrh štandardu tak, aby bol v súlade s prijatými pripomienkami. Podklady pre závery sú publikované na webovej stránke AAE. ASSC môže poveriť tvorbou odpovedí na pripomienky a komentáre pracovnú skupinu. Počas tohto obdobia danú pracovnú skupinu dozoruje. V prípade veľkého množstva prijatých pripomienok a komentárov a teda preukázaní, že návrh štandardu je kontroverzný, môže tento proces trvať dlhšie ako pôvodný pridelený čas. Časové obdobie pre tento bod je $t=20$ mesiacov.

9. Rozhodnutie o finálnom návrhu výborom pre profesionalitu

Na základe prijatých komentárov a pripomienok, ASSC pripraví finálnu verziu ESAP a prezentuje ho výboru pre profesionalitu, spolu s odpoveďami na prijaté komentáre. V prípade silného nesúhlasu jednej zo zainteresovaných strán s významnými bodmi ESAP, zmenách v okolnostiach a zákonoch musí ASSC urobiť vecné zmeny. Ak PC usúdi, že bude potrebné ďalšie konzultačné obdobie, vyhlási ho. V prípade rozhodnutia o obnove pripomienkového obdobia sa musia znovu uskutočniť body 5 až 9. Rozhodnutie o prijatí štandardu alebo vyhlásení nového pripomienkového obdobia by sa malo uskutočniť na osobnom stretnutí výboru pre profesionalitu. Časové obdobie pre tento bod je $t=22$ mesiacov v prípade prijatia návrhu na prvý krát.

10. Schválenie finálneho návrhu generálnym zhromaždením

Po schválení finálnej verzie navrhovaného štandardu ho výbor pre profesionalitu predloží na schválenie generálnemu zhromaždeniu. Časové obdobie pre tento bod je $t=24$ mesiacov.

11. Zverejnenie ESAP

Po prijatí a zverejnení štandardu na webovej stránke AAE ho predseda AAE doručí všetkým predsedom členských asociácií a zároveň ich žiada, aby potvrdili prijatie a včas oznámili, ako plánujú používať ESAP. Napríklad:

- Prijatie ESAP ako štandardu danej organizácie.
- Preloženie a následné prijatie ESAP ako štandardu danej organizácie.
- Prijatie a prispôsobenie ESAP podľa potrieb, existujúcich štandardov a zákonov za stáleho zachovania konzistencie ESAP, ak zákon túto konzistenciu povoľuje.
- Upravenie existujúceho lokálneho štandardu, aby bola dosiahnutá zhoda s ESAP.
- Prijatie nového lokálneho štandardu ktorý je v súlade s ESAP.
- Dosvedčenie, že už prijaté lokálne štandardy sú v súlade s ESAP.
- Upovedomenie orgánu zodpovedného za prijímanie štandardov, aby prijal ESAP.

Členské organizácie sú vyzývané k prijatiu akcií v súlade s ESAP, keďže AAE verí, že vytváranie jednotných štandardov aktuárskej praxe prispieva k posilneniu pozície aktuárskej profesie v každej krajine, ktorá ESAP adoptuje. Členské organizácie sú vyzývané k odôvodneniu zmien, ktoré vykonali pri prijímaní ESAP, hlavne ak majú takéto zmeny výrazný dopad na zmenu obsahu štandardu. Predsedovia členských organizácií by mali informovať AAE v prípade vykonania akýchkoľvek zmien v štandardoch založených na ESAP.

12. Predloženie ESAP zainteresovaným stranám

Predseda AAE formálne predkladá ESAP predsedom EIOPA, Európskej Komisie a iným zainteresovaným stranám podľa potreby. Každý ESAP by sa mal minimálne každých 5 rokov prehodnotiť, aby sa zabezpečilo, že daný štandard je relevantný a spĺňa potreby aktúarov a používateľov aktuárskych služieb. Ak sa začne krok 1 v súvislosti s revíziou existujúceho štandardu a navrhnu sa podstatné zmeny, začne sa Proces tvorby opísaný vyššie.

Ak je potrebná iba malá zmena alebo je štandard postavený na inom štandarde (napríklad ESAP1 úzko súvisí s ISAP1), je možné proces tvorby skrátiť. Výbor pre profesionalitu môže vyžiadať úplne dodržanie procesu tvorby. PDS môže byť PC zaslané elektronicky a ak nebudú proti skrátenej (mesačnej) pripomienkovej dobre protestovať viac ako 5 členských asociácií. Ak sa tak stane, pripomienková doba bude trvať štandardné 3 mesiace. Upravený ESAP bude schválený PC pomocou elektronického hlasovania a bude doručený generálnemu zhromaždeniu ktoré o jeho prijatí taktiež rozhodne elektronickým hlasovaním.

Dátum Platnosti

Tento Proces bol schválený generálnym zhromaždením 21.9.2018. [51]

2.2.2 Proces vytvárania ISAP štandardov

Medzinárodná asociácia aktúarov vyvíja Medzinárodné štandardy aktuárskej praxe, ktoré ako také nie sú záväzné pre žiadneho aktúara. Štandard aktuárskej praxe je vyhlásenie o správaní očakávanom od aktúara pri vykonávaní činností so špecifickým obsahom. Zámerom štandardov aktuárskej praxe je dosiahnuť väčšiu konzistentnosť v prístupe ku aktuárskej praxi v danej situácii, zvýšiť dôveru klientov a verejnosti v prácu aktúarov, avšak bez zbytočných záväzností pri vykonávaní aktuárskeho úsudku alebo kreativity. Vytvára štandardy v oboroch ako metodológia, prístup pri stanovení určitých prognóz, obsah výsledných reportov alebo stanovísk a spôsobov ich prezentovania.

Proces tvorby štandardov je zverejnený na webovej stránke IAA [52] a skladá sa z 12 častí:

1. Definícia a použiteľnosť

- 1.1 Medzinárodný štandard aktuárskej praxe je štandardom, ktorý je vytvorený IAA ako model na použitie pre ich členské organizácie a/alebo pre iné organizácie oprávnené na implementáciu štandardov pre ich členov.
- 1.2 Cieľom IAA je dosiahnuť konvergenciu štandardov naprieč aktuárskou praxou. Členské asociácie sú dôrazne vyzývané, aby tieto štandardy aplikovali do svojej praxe a riadili sa nimi v čo najväčšej možnej miere, avšak iba ak sú štandardy v súlade s potrebami ich členov alebo iných subjektov, ktorých sa štandard týka.
- 1.3 ISAP sú modelové štandardy aktuárskej praxe a ako také nie sú povinné pre žiadneho aktuára.

2. Proces tvorby

2.1 Tvorba ISAP pozostáva zo 4 štádií

- Na základe podnetu od Komisie pre strategické plánovanie (v angličtine „*Strategic Planing Committee*“) schválený Strategický Plán na vytvorenie ISAP Radou IAA.
- Schválenie Vyhlásenia o Zámere (ďalej len „SOI“) Výkonným výborom. Na základe odporúčenia výkonného výboru ho Rada IAA schváli.
- Tvorba ISAP Výborom pre Aktuárske Štandardy (v angličtine „*Actuarial Standards Committee*“, v skratke „ASC“) po zapracovaní jedného alebo viacerých pripomienkových konaní.
- Prijatie ISAP radou na základe odporúčania výkonného výboru. Celý proces tvorby dozoruje Výbor pre Odbornosť (v angličtine „*Professionalism Committee*“, v skratke „PC“), ktorý potvrdzuje, že celý proces tvorby štandardov prebehol podľa prijatých pravidiel.

2.2 Nasleduje proces implementácie, ktorý je popísaný v časti 7.

3. Schválenie strategického plánu na tvorbu ISAP

- 3.1 Implementácia rozhodnutí rady na základe odporúčaní komisie pre strategické plánovanie, ktoré bude priebežne udržiavať výkonná komisia. Počas tohto procesu môže člen IAA, jej členská organizácia alebo iná organizácia navrhnúť vývoj ISAP. Tento návrh schvaľuje komisia pre strategické plánovanie. Táto komisia tiež na základe jej uváženia môže rozhodnúť, či je vhodnejšie danú problematiku vyriešiť Medzinárodnou aktuárskou poznámkou alebo tvorbou samotného ISAP.

3.2 Výkonná Komisia môže navrhnúť SOI na schválenie rade, iba ak tá už predtým schválila strategický plán.

3.3 Ak sa tvorba ISAP výrazne odchyli od pôvodnej formy a výkonný výbor takúto odchýlku podporuje, môže túto zmenu posunúť na schválenie rade a komisii pre strategické plánovanie.

4. Schválenie Vyhlásenia o zámere – SOI

4.1 Vyhlásenie o zámere by malo obsahovať:

- **Prehlásenie o dôvodoch, na základe ktorých je ISAP potrebný pre danú oblasť.**
- **Prehlásenie o účeloch navrhovaného ISAP, napríklad;**
 - zvýšenie dôvery verejnosti v aktuársku profesiu,
 - dosiahnutie väčšej transparentnosti a konzistencie,
 - zvýšenie dôvery v manažérov a regulátorov,
 - podpora vývoja aktuárskej profesie.
- **Prehlásenie o;**
 - rozsahu navrhovaného ISAP, popisujúce oblasť aktuárskej práce, ktorá bude jeho obsahom spolu s hranicami tejto oblasti,
 - aktuárskych rolách, na ktoré bude mať tento štandard dopad,
 - označenie navrhovaného obsahu na vysokej úrovni,
 - odhad o potrebných prostriedkoch,
 - potvrdenie o nevzniknutí konfliktu s princípom subsidiarity k členským organizáciám.

4.2 ASC pripraví návrh SOI a konzultuje ho s členskými organizáciami a taktiež s relevantnými výbormi IAA, výborom pre profesionalitu, výborom pre strategické plánovanie a tiež s ostatnými zainteresovanými stranami. Konzultácia obsahuje otázky, ktoré objasnia dopyt po navrhovanom ISAP. Členské organizácie budú vyzvané, aby informovali lokálne zákonodarné orgány pre aktuárstvo. ASC zverejní harmonogram konzultačného procesu, ktorý bude trvať minimálne 60 dní.

4.3 Podmienky, ktoré musia byť splnené, aby mohol výkonný výbor schváliť SOI, môžu tiež obsahovať víziu, že významná časť členských asociácií bude prijatie alebo modifikáciu ISAP a štandardu seriózne zvažovať. Do úvahy sa berie, či bolo vytvorenie ISAP navrhnuté kľúčovými nadnárodnými zainteresovanými stranami, alebo požiadavka prišla od niektorej z členských asociácií, a teda, či bude mať novo vytvorený ISAP štandard významný dopad

na prácu aktúarov, bez toho aby bol zbytočnou záťažou alebo aby nespôsoboval konflikt s lokálnymi zákonmi a kódexom profesionálneho správania. ISAP štandardy môžu byť zámerne tvorené, aby pomáhali iba niektorým členským organizáciám, a teda aj keď sa neočakáva splnenie predchádzajúcej podmienky, mal by byť novo vytvorený ISAP štandard atraktívny pre dostatočný počet subjektov, aby sa odôvodnila práca vynaložená na jeho tvorbu.

4.4 ASC doručí finálnu verziu SOI na schválenie výkonnému výboru spolu so sumárom kľúčových komplikácií a ich riešení podľa ASC. Kópia bude poslaná výboru pre profesionalitu. Finálna verzia bude schválená radou podľa odporúčania výkonného výboru.

4.5 Sekretariát doručí každé rozhodnutie o schválení alebo úprave SOI členským združeniam a príslušným externým orgánom vo forme, ktorú schvaľuje výkonný výbor. Členské asociácie budú vyzvané, aby komunikovali toto rozhodnutie relevantným zákonodarným a iným orgánom, regulátorom a priemyselným orgánom, na ktoré bude mať ISAP dopad.

5. Vývoj ISAP

5.1 ASC vyvinie ISAP štandard. Pred týmto vývojom môže pripraviť diskusný návrh pre ISAP. Tento diskusný návrh môže ASC publikovať aj bez toho, aby výkonný výbor schválil vyhlásenie o zámere. Ak však výkonný výbor neschváli SOI, alebo ho schváli v upravenej forme, musí sa adekvátne upraviť aj proces diskusie.

5.2 Po schválení SOI začne ASC pracovať na vytvorení Návrhu ISAP (ďalej len „Návrh“) a neskôr finálnej verzie ISAP. Proces tvorby prebieha v súlade s internými pravidlami ASC a bodmi tohto procesu.

5.3 Sekretariát zverejní návrh na pripomienkové konanie a určí časovú lehotu na zaslanie pripomienok. Návrh bude zaslaný členským organizáciám a zverejnený na webovej stránke IAA spolu s komentármi od členských asociácií, relevantných združení a iných zainteresovaných strán. Členské asociácie budú vyzvané, aby konzultovali návrh so svojimi členmi, entitami prijímajúcimi aktuárske štandardy v lokálnej jurisdikcii, právnikmi a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Minimálna doba zverejnenia prvého návrhu je 120 dní a pre nasledujúci návrh je doba 60 dní.

5.4 Na konci tohto obdobia ASC dôkladne zváži prijaté komentáre a odpovie vypracovaním komplexnej správy o prijatých podmienkach a odpovediach. ASC môže tiež v tejto správe (alebo v poznámkach priložených k navrhovanému ISAP, ak je to vhodnejšie), uviesť akékoľvek položky, ktoré viedli k významným diskusiám, výmene názorov a pohľadov na danú problematiku. Táto správa alebo priložené poznámky pomôžu členským organizáciám pri prijímaní a adaptovaní finálnej verzie ISAP.

- 5.5 Ak je potrebné návrh prepracovať a znova zverejniť, hlava ASC o tom informuje výkonný výbor, a tiež hlavu výboru pre profesionalitu. ASC iniciuje opätovné zverejnenie návrhu podľa bodu 5.3 a 5.4.
- 5.6 Ak znovu zverejnenie návrhu nie je potrebné, ASC zverejní finálny návrh ISAP spolu s prijatými komentármi ako podľa časti 5.4. Zverejnené dokumenty budú rovnako zaslané členským organizáciám a entitám komentujúcim návrh, aby zhodnotili, či ich pripomienky nemali neželané dôsledky vo finálnom návrhu a či boli pri vypracovávaní finálneho dokumentu náležite zohľadnené. Distribúcia týchto dokumentov prebehne najneskôr 75 dní pred zasadnutím rady, na ktorom má rada ISAP prijať s 30 dňovou lehotou na vyjadrenie. Akékoľvek revízie navrhovaného ISAP sa objavia počas tejto lehoty.
- 5.7 Počas celého procesu opísaného vyššie bude hlava ASC informovať hlavu výboru pre profesionalitu. Tá bude prešetrovať a rozhodovať, či bol proces tvorby ISAP dodržaný podľa bodov uvedených vyššie.

6. Schválenie a prijatie ISAP

- 6.1 Po vyššie opísanom procese pripomienkovania, ASC pripraví a pošle finálny návrh ISAP výkonnému výboru, ktorý schváli odoslanie návrhu rade, ktorá ho následne zaradí na 30 dňovú agendu. Výkonný výbor schvaľuje návrh na odoslanie rade, ak sú splnené tieto podmienky:
- Podľa výkonného výboru je ISAP postavený na relevantnom SOI.
 - Podľa výboru pre profesionalitu bol proces tvorby ISAP dodržaný.
- 6.2 Návrh predložený rade bude obsahovať vyhlásenie od výboru pre profesionalitu o dodržaní procesu vo všetkých významných ohľadoch. Toto potvrdia členovia výboru pre profesionalitu aspoň 80% hlasov. Tento návrh bude súčasťou 30 dennej agendy rady. Výkonný výbor môže, po konzultácii s ASC pozmeniť verziu, ktorá bude doručená rade, ak by takáto zmena zvýšila kvalitu navrhovaného ISAP a zvýšila by pravdepodobnosť prijatia nového štandardu na stretnutí rady. Revidovanú verziu, ktorá zohľadňuje všetky predchádzajúce revízie uskutočnené podľa bodu 5.6, doručí výkonný výbor rade na 30 dňové schválenie.
- 6.3 ISAP môže byť prijatý iba ak ho prijala rada v jeho konečnej podobe.

7. Implementácia ISAP

- 7.1 Sekretariát zverejní akékoľvek rozhodnutie o prijatí ISAP členským organizáciám a príslušným medzinárodným orgánom. Členské asociácie budú vyzvané, aby komunikovali toto rozhodnutie relevantným zákonodarným a iným orgánom, regulátorom a priemyselným orgánom, na ktoré bude mať ISAP dopad.

- 7.2 IAA povzbudzuje členské asociácie ku prijímaniu každého nového ISAP, pokiaľ neexistuje špecifický dôvod, na základe ktorého si členská organizácia myslí, že lokálne podmienky ho nedovoľujú prijať. Výbor pre profesionalitu bude od členských organizácií, alebo príslušných lokálnych orgánov prijímajúcich štandardy žiadať report akcií, ktoré podnikli na prijatie každého nového ISAP. Tento report sa doručuje ročne, v rovnakom čase ako členská asociácia potvrdzuje svoje členstvo v IAA.
- 7.3 Výbor pre profesionalitu bude žiadať od členov IAA report o rozdieloch medzi ISAP a ich lokálnymi štandardmi. Takáto správa by mala prednostne uvádzať rozsah, v akom by si normy na ich domácom území vyžadovali (alebo povoľovali) opatrenia, alebo by viedli k výsledkom, ktoré by neboli v súlade s ISAP.

8. Podpora využívania štandardov aktuárskej praxe

- 8.1 IAA vytvára ISAP s cieľom dosiahnutia globálnej konvergenie štandardov aktuárskej praxe, s dobrovoľným uplatňovaním. V rámci tohto prístupu každá členská organizácia bude povzbudzovaná k zváženiu, či a ako použiť jednotlivé ISAP od prípadu k prípadu.
- 8.2 IAA povzbudzuje príslušné aktuárske orgány stanovujúce štandardy, aby udržiavali súbor štandardov konzistentný s ISAP do takej miery, aby boli vhodné pre aktúarov a zákonodarnej sfére. Štandard alebo súbor štandardov možno považovať za konzistentný s ISAP ak;
- V štandarde nie sú žiadne podstatné medzery v princípoch daných v ISAP.
 - Štandard alebo súbor štandardov nie je v rozpore s víziou ISAP.
- 8.3 IAA sa bude snažiť dosiahnuť globálnu konvergenciu povzbudzovaním k práci smerom k zjednocovaniu konzistentnosti štandardov aktuárskej praxe naprieč všetkými jurisdikciami.

9. Úloha výboru pre profesionalitu v procese tvorby ISAP

- 9.1 Úloha tohto výboru je nepretržite vydávať odporúčania rade týkajúce sa procesu tvorby ISAP.
- 9.2 Výbor pre profesionalitu monitoruje, či bol pri vytváraní ISAP proces tvorby dodržaný. Na tento účel výbor pre profesionalitu;
- monitoruje vývoj SOI a ISAP v každej fáze,
 - cez svojho predsedu nahlasuje akúkoľvek nezrovnalosť predsedovi ASC alebo výkonného výboru,
 - podáva správu, či bol (ak nie, tak do akej miery) dodržaný proces tvorby ISAP. Táto správa sa podáva počas prezentovania ISAP výkonnému výboru alebo počas schvaľovania radou.

9.3 Výbor pre profesionalitu má tiež za úlohu sledovať, či proces tvorby funguje dobre a či nie je potrebné ho aktualizovať. Toto zahŕňa monitorovanie;

- ako efektívne boli ISAP vyhlásené a zverejnené,
- opatrenia prijaté členskými organizáciami v súvislosti s ISAP,
- či sú ciele ISAP (uvedené v bodoch 4.1 až 8) splnené opatreniami prijatými členskými organizáciami.

9.4 Výbor pre profesionalitu zabezpečuje, aby sa prijaté ISAP pravidelne prehodnocovali a spolupracuje s ASC na vykonávaní tejto kontroly. Bežne sa ISAP prehodnocuje každých 5 rokov od jeho uvedenia. Výbor pre profesionalitu môže požiadať o častejšie prehodnocovanie, ak sa domnieva, že je takéto prehodnotenie vhodné.

10. Zmeny v existujúcom ISAP

10.1 Ak má zmena existujúceho ISAP zásadný charakter, bude podliehať rovnakému procesu ako tvorba nového ISAP. Ak existuje nesúhlas, či je zmena zásadná, konečné rozhodnutie je na výbore pre profesionalitu. Ten môže tiež odporučiť výkonnému výboru, či má proces zmeny začať podľa bodu 5 tohto procesu alebo je potrebné vytvorenie nového SOI. V tom prípade musí proces zmeny začať podľa bodu 4.

10.2 Z času na čas môže byť potrebné uskutočniť v už vytvorených ISAP štandardoch malé zmeny. Ak ASC verí, že tieto zmeny nebudú mať zásadný dopad a nebudú kontroverzné, môže výboru pre profesionalitu navrhnúť, aby tieto zmeny implementoval v zrýchlenom konaní miesto riadneho procesu. Ak výbor pre profesionalitu usúdi, že zmena nie je zásadná ani kontroverzná, môže zrýchlené konanie autorizovať. Ak rada takúto zmenu prijme väčšinou hlasov, stáva sa automaticky prijatou.

10.3 Ak sú vo vytvorenom a prijatom štandarde objavené typografické alebo iné podobné chyby, ASC ich môže adekvátne odstrániť. Opravený ISAP predloží výkonnému výboru na schválenie a opätovné vydanie. Schválenie radou nie je v tomto prípade potrebné, avšak takáto oprava musí byť rade, členským organizáciám a tvorcom aktuárskych štandardov komunikovaná. Odkaz na zmenu musí byť taktiež uvedený na webovej stránke IAA.

11. Proces prechodu

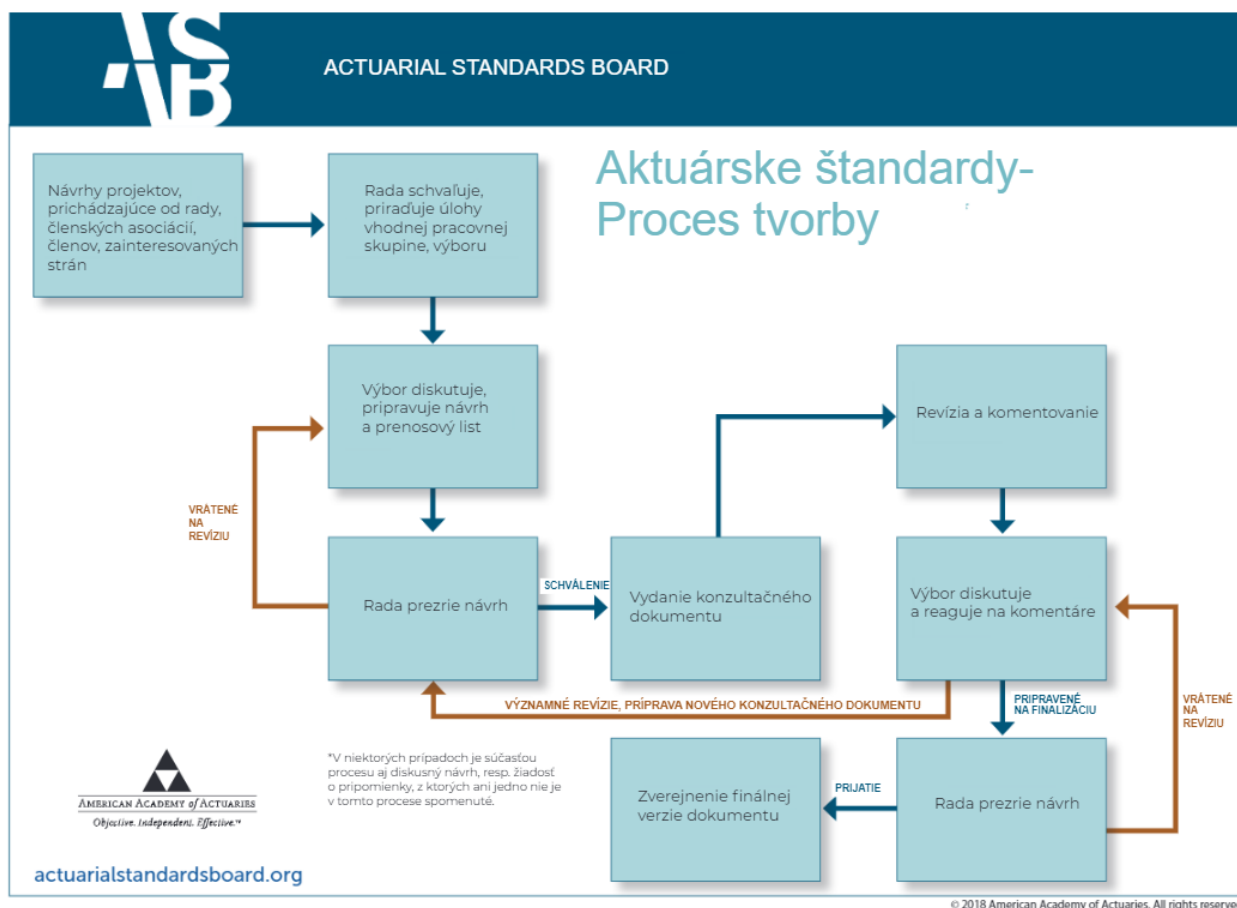
Ak bol nejaký SOI schválený radou pri predchádzajúcom procese tvorby, bude tento SOI vo všetkých ohľadoch ekvivalentný so SOI schválenom v novom procese tvorby, a tým pádom bude subjektom nového procesu tvorby. SOI a akékoľvek k nemu prislúchajúce dokumenty budú brané, akoby boli vytvorené v najnovšom procese tvorby.

12. Dátum Platnosti

Tento Proces bol schválený Radou 12.5.2021. [52]

2.2.4 Proces vytvárania ASOP štandardov

Obrázok 7 Proces tvorby ASOP štandardov.

[zdroj: [53]]

Obrázku 7 zobrazuje proces prípravy a schvaľovania štandardov aktuárskej praxe, ktoré začínajú, keď rada ASB schváli prijaté požiadavky na vytvorenie nového štandardu. Tieto požiadavky zvyčajne prichádzajú od členov rady, členských organizácií, alebo iných subjektov, ktorých by sa aktuársky štandard mohol dotýkať. Následne rada zadá jednému z výborov spomenutých v kapitole 1.5 úlohu na vpracovanie štandardu. Výbor pripraví návrh štandardu spolu so sprievodným listom a predloží ho rade na schválenie. Ak ho rada schváli, konzultačný dokument sa posúva na pripomienkové konanie. Prijaté pripomienky musí výbor prezrieť a zapracovať. Ak by boli zmeny navrhnuté v pripomienkach zásadné, konzultačný dokument musí ísť rade na opätovné schválenie. Tá môže po pripomienkovom konaní navrhnúť

prepracovanie konzultačného dokumentu aj sama, ak tak uzná za vhodné. Následne rada schváli návrh, finálna verzia ASOP sa zverejní na webovej stránke ASB a doručí sa všetkým členským organizáciám.

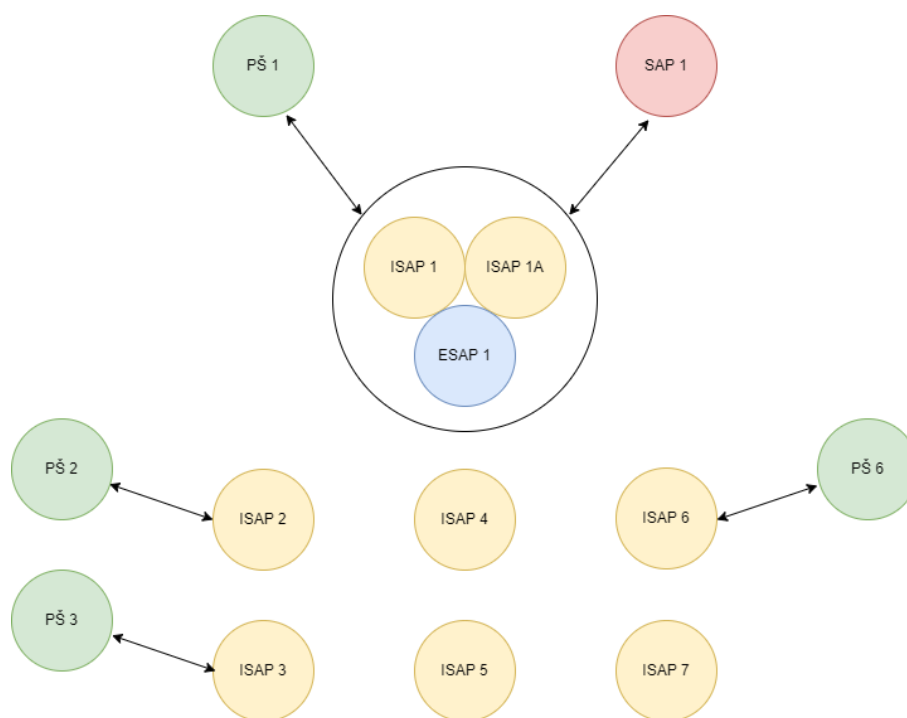
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

Kapitola 3 je rozdelená do štyroch podkapitol. V podkapitole 3.1 bude porovnaný aktuálny stav na poli aktuárskych štandardov na Slovensku a Česku. Okrem porovnania úrovne preberania a tvorby štandardov aktuárskej praxe bude porovnaná SSA a ČSA aj všeobecne. Kapitola 3.2 je zameraná na praktickú využiteľnosť štandardov na základe informácií získaných z dotazníka. Obsahovať bude zoznam reportov vypracovaných v súlade s aktuálne platnými štandardami aktuárskej praxe. Podkapitola 3.3 obsahuje grafickú analýzu prebratých štandardov členskými organizáciami AAE. Podkapitola 3.3 pozostáva z úvah a vízií do budúcnosti. Spomenuté budú len plány do budúcnosti týkajúce sa tvorby nových štandardov aktuárskej praxe.

3.1 Komparácia SSA a ČSA

Napriek českej a slovenskej spoločnej minulosti v Spolku československých poistných technikov je iba ČSA jej priamym pokračovaním. Pričom SSA bola založená o 4 roky neskôr v roku 1996, avšak nenárokovala si odkaz SČPT. Obe organizácie majú takmer totožné ciele, ktoré sú schvaľované na Valnom zhromaždení. Ku koncu roka 2021 mala ČSA 323 členov, z toho je 111 kvalifikovaných aktuárov [17]. Je takmer trojnásobok členov oproti SSA, ktorá má k času písania tejto práce 31 kvalifikovaných aktuárov [17]. Na čele oboch organizácií stojí rada, ktorá je volená na 3 roky. Jej predsedom a zároveň aj predsedom celej organizácie je Predseda Rady, v SSA je to v roku 2022 Mária Kamenárová a za ČSA Ján Šváb. Obe organizácie sú plnohodnotnými členmi AAE aj IAA. ČSA vstúpila do Medzinárodnej aktuárskej organizácie už v roku 1998, SSA do Medzinárodnej aktuárskej organizácie vstúpila až v roku 2005. V rovnakom roku vstúpila aj do AAE, pričom ČSA do nej vstúpila o rok skôr, v roku 2004.

Obrázok 8 Prebratie ISAP štandardov

[zdroj: vlastné spracovanie]

Obrázok 8 zobrazuje úroveň implementácie ISAP do slovenských a českých štandardov aktuárskej praxe. SSA ku konca roka 2021 implementovala už 4 zo 7 ISAP.

Štandardy boli prijímané v tomto poradí:

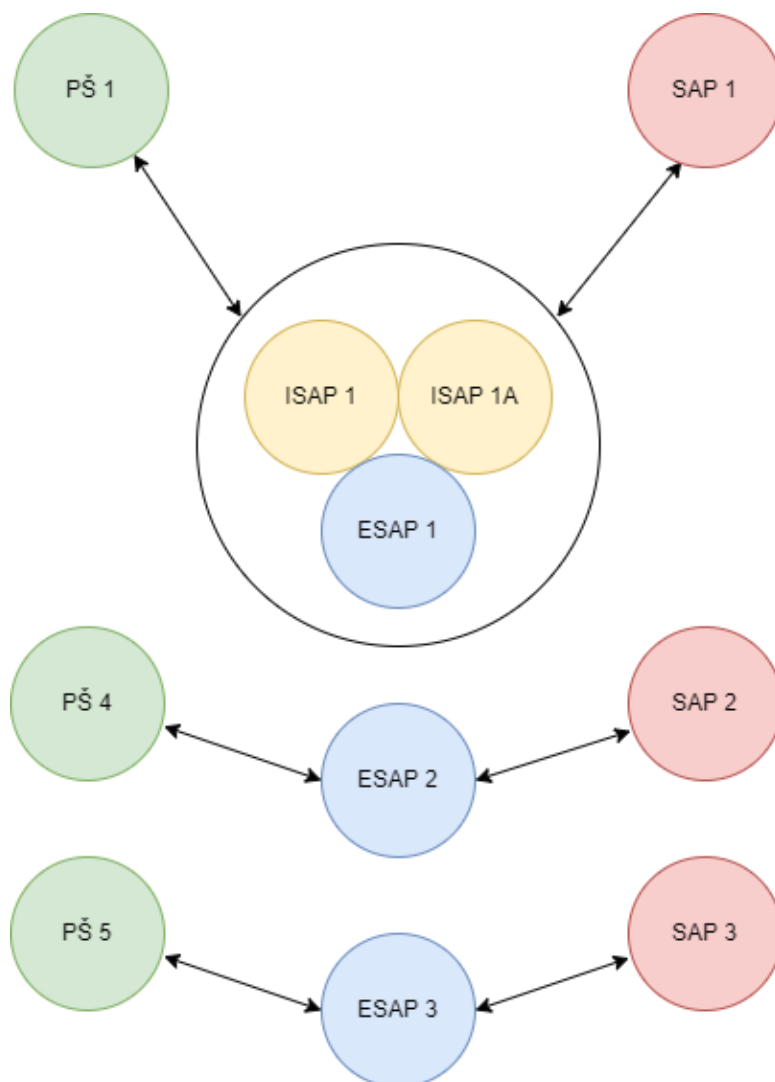
1. PŠ 1 – 2016
2. PŠ 2 – 2016
3. PŠ 3 – 2016
4. PŠ 4 – 2016
5. PŠ 5 - 2017
6. PŠ 6 – 2020

Prvé 4 štandardy boli schválené naraz, na Valnom zhromaždení SAA 14.12.2016. Povinný štandard č.5 bol schválený v roku 2017 a štandard č.6 v roku 2020.

Česká spoločnosť aktuárov ku koncu roka 2021 implementovala do svojej praxe iba jeden zo siedmych ISAP, a to ISAP 1 – Všeobecná aktuárska prax v roku 2015, s aktualizáciou, ktorá prebehla 14.12.2021. Svoj štandard SAP 1 ČSA vypracovávala podľa štandardu ISAP 1, avšak ESAP 1 a ISAP 1 sú dostatočne konzistentné na to, aby sa mohli brať ako rovnocenné v našom

porovnaní. V apríli roka 2022 zverejnila ČSA štandard SAP 4, tvorený na základe ISAP 4 na pripomienkové konanie. [54]

Obrázok 9 Prebratie ESAP štandardov

[zdroj: vlastné spracovanie]

Obrázok 9 zobrazuje úroveň implementácie ESAP do slovenských a českých štandardov aktuárskej praxe. SSA ku konca roka 2021 implementovala všetky doteraz vytvorené európske aktuárske štandardy. Rovnako ako SSA, aj ČSA prebrala všetky doteraz vytvorené ESAP štandardy. České aktuárske štandardy boli prijímané v tomto poradí:

1. **SAP 1** - *Obecná aktuárska praxe* - 2015
2. **SAP 2** – *Zpráva aktuárske funkce dle Solventnosti II* 2016
3. **SAP 3** - *Aktuárska praxe ve vztahu k procesu ORSA dle Solventnosti II* 2020

Mimo štandardov aktuárskej praxe vydávajú obe organizácie aj odborné smernice a odporúčania. Ku koncu roka 2021 vydala SAA 2 smernice:

- **Odborná smernica SSA č.1** - *Test primeranosti technických rezerv v životnom poistení.*
- **Odborná smernica SSA č. 2** - *Test primeranosti rezerv v neživotnom poistení.* [55]

a 3 samostatné odporúčania:

- **Odporúčanie SSA č. 1** - *Stanovenie predpokladov o platení poistného v prípade, že dohodnutá doba trvania poistenia je dlhšia, ako dohodnutá doba platenia poistného.*
- **Odporúčanie SSA č.2** - *Stanovenie predpokladov o predčasnom ukončení zmlúv.*
- **Odporúčanie SSA č. 3** - *Stanovenie predpokladov o nákladoch.* [56]

ČSA vydala ku koncu roka 2021 5 smerníc:

- **Odborná smernice č. 1** - *Odpovědní pojistní matematikové*¹⁹.
- **Odborná smernice č. 2** - *Oceňování závazků z pojistných smluv reálnou hodnotou.*
- **Odborná smernice č. 3** - *Testování postačitelnosti rezerv životního pojištění.*
- **Odborná smernice č. 4** - *Pojistný matematik v penzijním fondu.*
- **Odborná smernice č. 5** - *Postačitelnost technických rezerv neživotního pojištění.*

a 3 samostatné odporúčania:

- **Odborné doporučení ČSpA č. 1** - *Stanovení bezrizikové výnosové křivky.*
- **Odborné doporučení ČSpA č. 2** - *Jednotné pojistné sazby pro muže a ženy.*
- **Odborné doporučení ČSpA č. 3** - *Pojištění důchodu.* [57]

¹⁹ Smernica bola zrušená 13.12.2016 z dôvodu zmeny legislatívy.

3.2 Využitie štandardov na slovenskom poistnom trhu

Prieskum využitia štandardov aktuárskej praxe bol urobený dvoma spôsobmi. Dotazníkom, zaslaným členom SSA na vyplnenie a tiež konzultáciou s Hlavným metodikom NBS, Andreou Gondovou. Informácie z dotazníka sú uvedené, avšak vzhľadom na nedostatočný počet odpovedí sa nedajú považovať za dostatočne relevantné.

Z konzultácií s NBS sme zistili, že povinné dodržiavanie štandardov osobami zodpovednými za výkon aktuárskej funkcie síce NBS nevyžaduje, ale odporúča ich dodržiavanie pre účely preukázania odbornej spôsobilosti týchto osôb, a to primeraného vzdelania, vedomostí a praxe. Primerané vzdelanie sa z pohľadu NBS okrem dodržiavania štandardov hodnotí nasledujúcimi kritériami:

- vysokoškolský titul v príslušnej oblasti, a to aktuárstvo (poistná matematika), prírodné vedy a matematika,
- špecifické alebo postgraduálne štúdium v oblasti aktuárstva alebo finančnej matematiky,
- vyhodnotenie vzdelania a vedomostí pre účely členstva v členskej organizácii IAA alebo AAE.

NBS ako dozorný orgán bude venovať osobitnú pozornosť trvalej spôsobilosti osoby zodpovednej za výkon aktuárskej funkcie najmä v prípadoch, v ktorých by výpočet technických rezerv mohol podliehať významným zmenám. Napríklad ak:

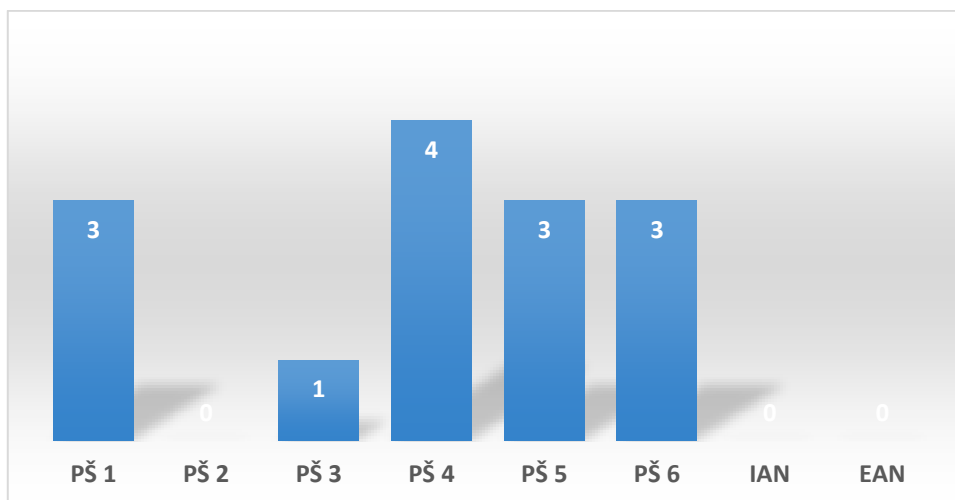
- Poisťovňa nedisponuje dostatočnými historickými údajmi o rizikách, ktoré upisuje.
- Dochádza k prevodu poistného kmeňa alebo zlúčeniu.
- Ak poisťovňa začne poskytovať poisťovacie služby v inej krajine.

Odborná spôsobilosť osôb, ktoré sú zodpovedné za výkon aktuárskej funkcie, sa vykonáva podľa ods. 1 § 24 a ods. 2 § 29 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [58]

Celkovú kvalitu **Správy aktuárskej funkcie** kontroluje NBS súhrne za všetky poisťovne spadajúce do direktívy Solvency II (v roku 2020 ich bolo 12, spadajú do nej iba poisťovne s hrubým ročným výnosom z poistného vyšším ako 5 miliónov EUR), pre ktoré je každoročné vytvorenie tejto správy povinné. Toto hodnotenie zverejnila NBS naposledy v roku 2021 v *Súhrnná informácia o kvalite správ aktuárskej funkcie poisťovní v SR*. [59] Pri posudzovaní týchto správ vychádzala NBS z ESAP 2 (na Slovensku PŠ 4), ktorý usmerňuje aktuársku funkciu

pri vypracovaní SAF v súvislosti so splnením požiadaviek stanovených v článku 48 (1) Smernice Solvency II a v článku 272, odsek 8 Delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/35. Na základe analýzy správ NBS pripravila najčastejšie odporúčania pre skvalitnenie správ v budúcom období.

Graf 2 Využitie štandardov na Slovenskom poisťnom trhu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Z dotazníka sme zistili, že väčšina z opýtaných ku svojej práci využíva štandard PŠ 4 na vypracovanie správy aktuárskej funkcie. Ostatné štandardy sa využívajú hlavne pri výkone auditu v daných spoločnostiach. Žiaden z respondentov neoznačil PŠ 2 - Finančná analýza schém dôchodkového zabezpečenia ako potrebný pre ich prácu, rovnako ako IAN a EAN.

3.3 Adoptovanie štandardov členmi AAE

V tejto kapitole sme zisťovali úroveň preberania ESAP a ISAP štandardov členskými krajinami Európskej aktuárskej asociácie. Keďže táto informácia nie je zverejnená a sekretariát AAE ju odmietol zverejniť, bolo potrebné hľadať informácie na webových stránkach jednotlivých aktuárskych organizácií. Keďže nie všetky aktuárske organizácie tieto informácie na svojich stránkach zverejňujú, podarilo sa nám získať informácie z 20 krajín, na ktorých sme dáta analyzovali.

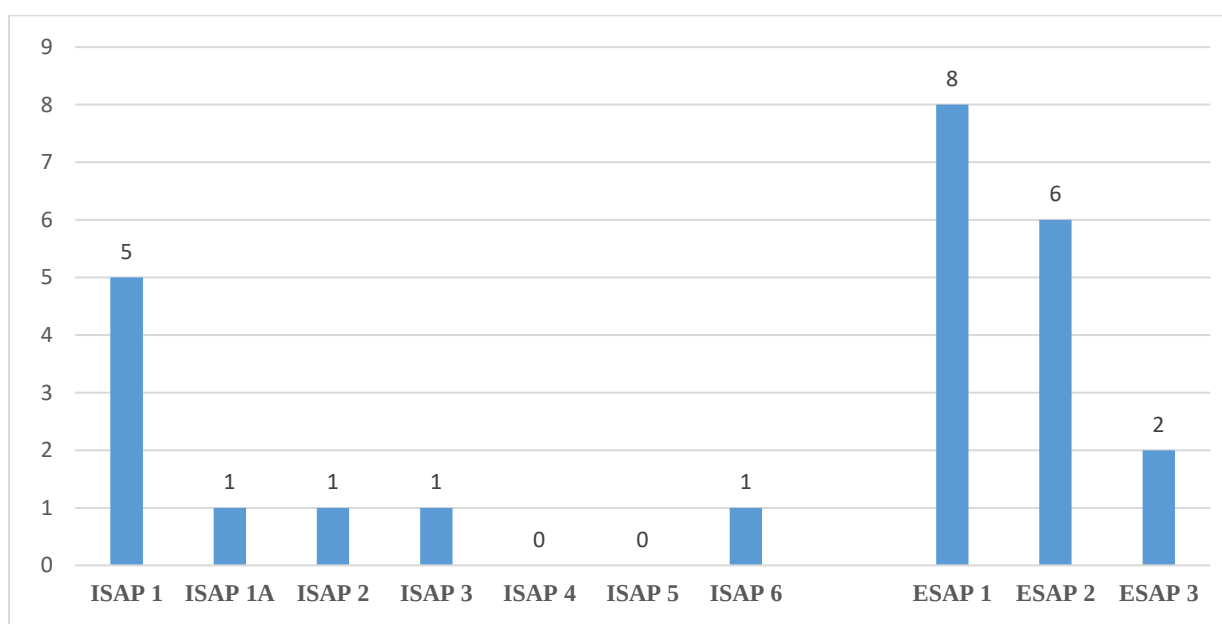
Tabuľka 1 Plné preberanie štandardov členmi AAE

Krajina	Názov štandardu									
	ESAP 1	ESAP 2	ESAP 3	ISAP 1	ISAP 1A	ISAP 2	ISAP 3	ISAP 4	ISAP 5	ISAP 6
Katalánsko	X	X	X				X			
Nórsko				X						
Portugalsko		X	X	X	X	X	X		X	
Rakúsko	X	X	X	X		X	X	X	X	X

[zdroj: vlastné spracovanie]

V tabuľke 1 sú zobrazené 4 štáty, ktoré nevytvorili vlastné štandardy, ale prijali štandardy ESAP a ISAP ako svoje vlastné v plnom rozsahu.

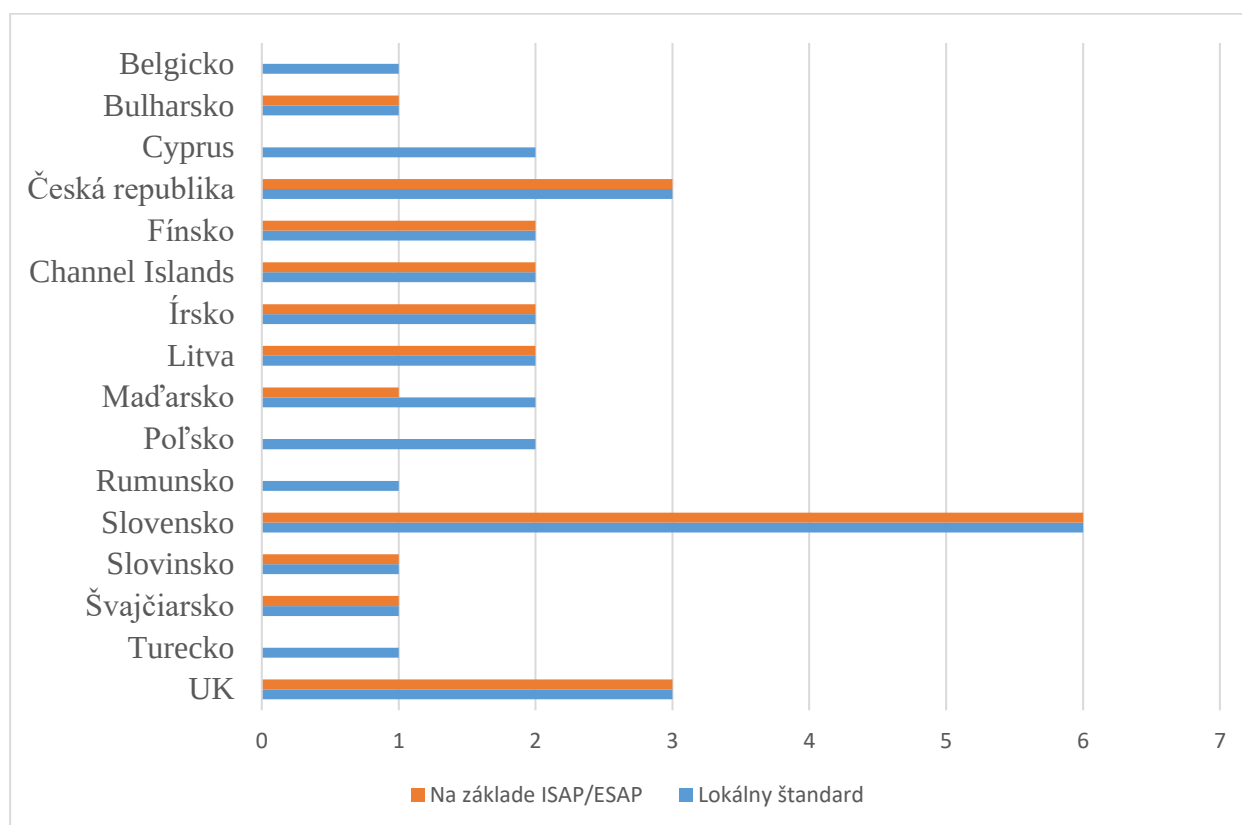
Graf 3 Počet prebratí jednotlivých štandardov

[zdroj: vlastné spracovanie]

Na grafe 3 vidíme, že najviac preberaný je štandard ESAP 1 spolu s ISAP 1, keďže tieto štandardy jeden s druhým konzistentné, môžeme povedať, že väčšina, konkrétne 13 z 20 krajín vytvorila svoje štandardy pokrývajúce Všeobecnú aktuársku prax. Ak pripočítame aj údaje z **Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**, zistíme, že 17 z 20 krajín implementovalo štandardy ESAP 1 a ISAP 1 do svojej praxe, čo predstavuje 85%. ESAP 2 prijalo zatiaľ 6 členských krajín a ESAP 3 iba 2 krajiny.

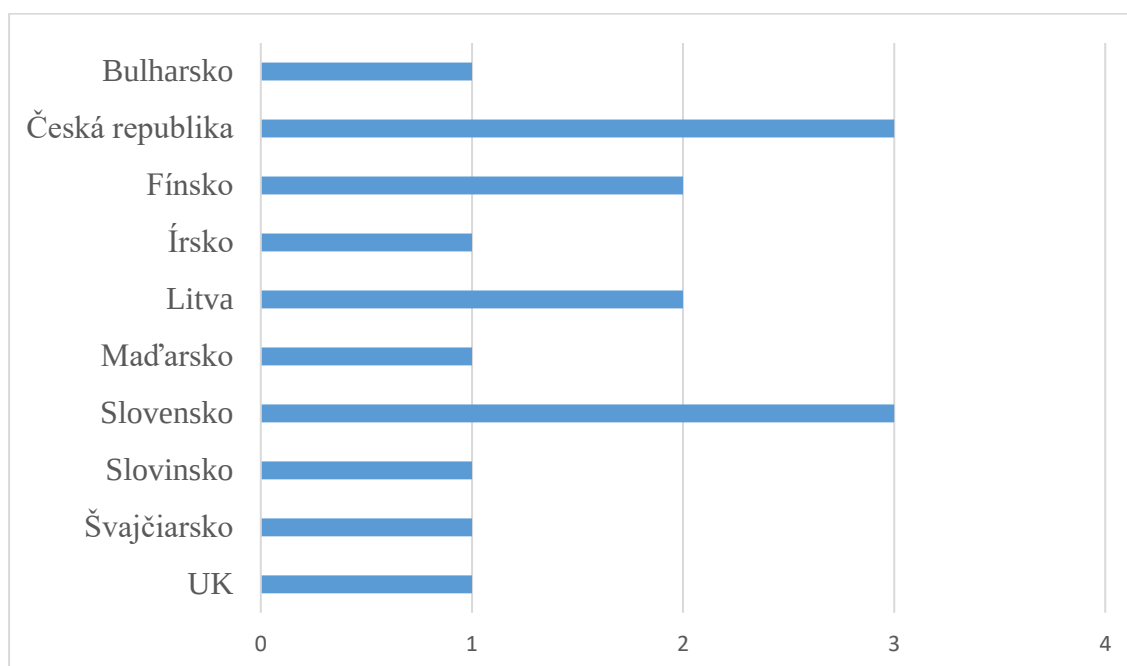
Graf 4 Tvorba vlastných štandardov u členov AAE

[zdroj: vlastné spracovanie]

Graf 4 zobrazuje celkovú úroveň preberania štandardov členmi AAE. Z dostupných informácií jasne vyplýva, že v tvorbe vlastných štandardov jasne vedie Slovenská spoločnosť aktuárov. Ak nerátame Rakúsko, ktoré si štandardy iba prisvojilo, je Slovenská spoločnosť aktuárov rovnako aj asociácia s najviac prijatými štandardami aktuárskej praxe. Po 3 štandardy aktuárskej praxe majú vytvorené Česká aktuárska asociácia a Spojené kráľovstvo (*Institute and Faculty of Actuaries*).

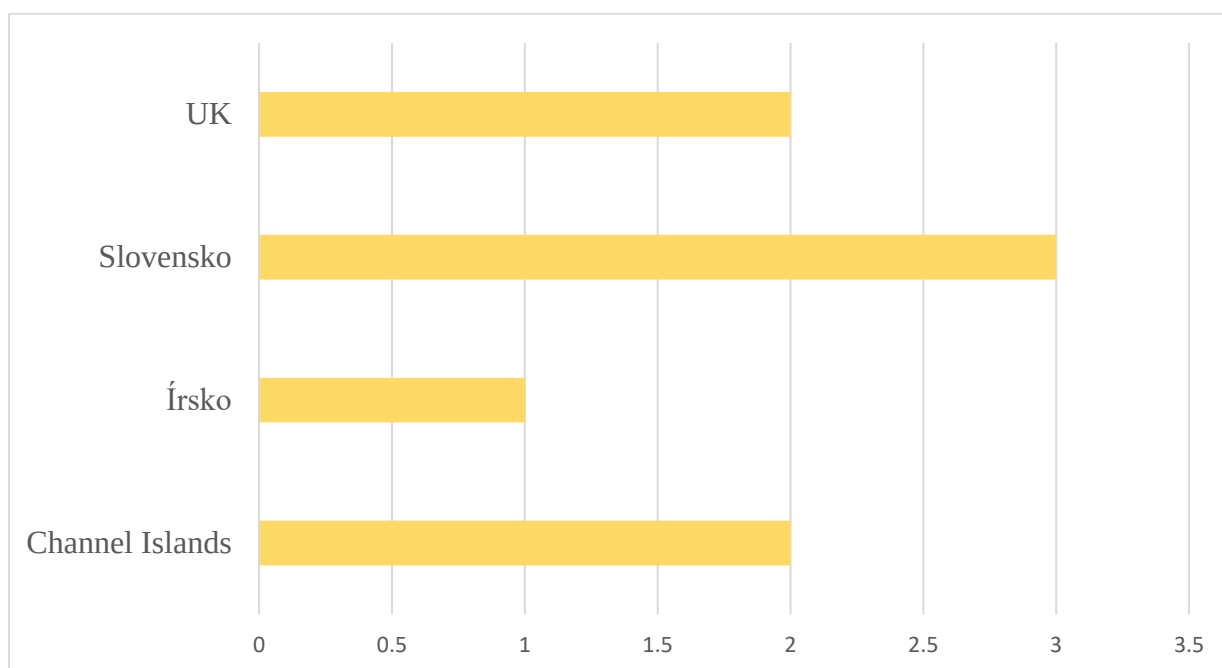
Graf 5 Preberanie ESAP štandardov členmi AAE

[zdroj: vlastné spracovanie]

Graf 5 ukazuje úroveň preberania ESAP štandardov jednotlivými členskými krajinami. Plne prebraté ESAP majú, k roku 2022, iba 2 krajiny a to Slovenská a Česká republika. Dva štandardy majú do svojich štandardov implementované Fínsko a Litva, zvyšné krajiny prebrali po jednom štandarde.

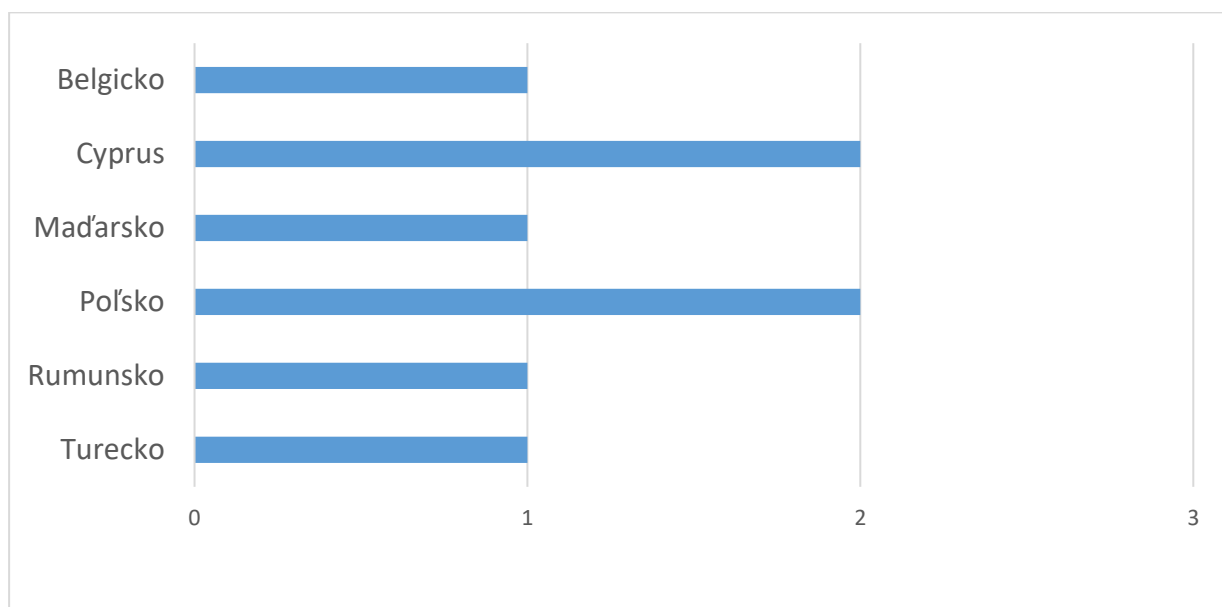
Graf 6 Preberanie ISAP štandardov členmi AAE

[zdroj: vlastné spracovanie]

Graf 6 ukazuje úroveň preberania ISAP štandardov jednotlivými členskými krajinami. Plne prebraté ISAP k roku 2022 nemá žiadna krajina. Najviac ich má prebratých Slovenská republika.

Graf 7 Štandardy členov AAE bez uvedeného ISAP/ESAP

[zdroj: vlastné spracovanie]

K roku 2022 má 6 štátov vytvorené štandardy ktoré neodkazujú na žiadne z ESAP alebo ISAP. Táto situácia mohla nastať dvoma spôsobmi:

- 1.) Tvorca štandardu neuviedol odkaz na ISAP/ESAP.
- 2.) Tieto štandardy sú tvorené nezávisle od ISAP/ESAP.

3.4 Diskusia a vízie do budúcnosti

V kapitole 1 sme definovali súčasný stav na poli aktuárskych štandardov. Vízie do budúcnosti na oficiálnych stránkach jednotlivých organizácií neboli dostupné. Získané boli od predsedníčky SSA Márie Kamenárovej a rozdelené sú do 3 bodov:

3.4.1 Vízie z pohľadu SSA

Slovenská aktuárska asociácia ešte nemá prebraté 2 ISAP štandardy a to ISAP 4 - IFRS 17 Poistné zmluvy a ISAP 5 – ERM poisťovne. Tieto 2 štandardy má SSA v pláne prebrať do konca roka a zároveň ich schváliť na najbližšom valnom zhromaždení.

3.4.2 Vízie z pohľadu IAA

Medzinárodná aktuárska asociácia tento rok pripravuje proces schvaľovania ISAP 7.

ISAP 7 – Aktuálne odhady:

Tento štandard je momentálne vo finálnej fáze prípravy. Vyhlásenie o zámere (*kapitola 2.2.2, bod 4*) na vytvorenie nového štandardu bolo radou IAA prijaté 8.februára 2015. Od vtedy prebiehali konzultácie s dotknutými organizáciami (IAIS, IAIG²⁰, ICS²¹). Očakáva sa, že v priebehu roka 2022 bude ISAP 7 schválený.

Tento ISAP zavádza ďalšiu formu oceňovania záväzkov – Aktuálne odhady (v angličtine „*Current Estimate*“). Má definovať aktuárske princípy a poskytovať aktuárom usmernenie pri práci s kapitálovými štandardami, ktoré vyhlasuje ICS. Adresuje prispôbovanie hodnoty poistných záväzkov súčasnému odhadu ICS, ak je definovaný s požiadavkami IAIS, a tiež také prvky ICS, ktoré si vyžadujú odborný úsudok kvalifikovaného aktuára. Súlad s ISAP 1 je nevyhnutným predpokladom pre súlad s týmto ISAP. Aktuárske služby súvisiace

²⁰ Medzinárodná asociácia orgánov poistného dohľadu

²¹ Kapitálový štandard prijatý IAIG

s predpokladaním ICS budú často spadať do rozsahu spôsobnosti ISAP 1. Vedomosti a znalosti potrebné pre vykonávanie práce v súlade s týmto ISAP:

- Najmä požiadavky vo vzťahu k súčasným odhadom definované ICS.
- Ako súčasné odhady použiť na určenie kapitálových požiadaviek.
- Akékoľvek lokálne regulačné požiadavky týkajúce sa ICS.
- Podnikateľské prostredie v ktorom subjekt pôsobí, vrátane finančného trhu, z ktorého získava údaje.
- Produkty a operácie skupiny.
- Metodológie a postupy potrebné na identifikovanie úprav potrebných na dodržanie pokynov ICS.
- Zákony ovplyvňujúce aplikáciu ICS do praxe.

Zámerom IAA pri tvorbe tohto štandardu je:

- Uľahčiť konvergenciu štandardov aktuárskej praxe v spojení s ICS.
 - Zvýšiť dôveru verejnosti v aktuárske služby poskytované v súvislosti s ICS.
 - Podporovať prácu IAIS pri vytváraní vysoko kvalitných, porovnateľných štandardov.
- [60]

3.4.3 Vízie z pohľadu AAE

Na poli aktuárskych štandardov neplánuje AAE tento rok vytvárať nové štandardy. V procese prípravy je **EAN 3 – Professional Judgement**. Ten inštruuje aktuárov, ktoré prijímajú rozhodnutie v súvislosti s IFRS 17. Poskytuje náhľad potrebného vzdelania a odbornosti, ktoré by mal dosahovať aktuár pri vykonávaní práce v súvislosti s týmto účtovníckym štandardom.

ZÁVER

V práci sme sa všeobecne venovali aktuárskym štandardom vytváraných Slovenskou spoločnosťou aktuárov, Európskou aktuárskou asociáciou a Medzinárodnou aktuárskou asociáciou. V stručnosti sme opísali ich históriu, ciele, organizáciu, všeobecné informácie a všetky doteraz vytvorené štandardy aktuárskej práce spolu s inými dôležitými dokumentami ako Medzinárodné aktuárske poznámky a Európske aktuárske poznámky, ktoré vydáva IAA a AAE ako pomocný materiál ku svojim štandardom aktuárskej praxe, alebo samostatne na určitú tému aktuárskej pôsobnosti. Pre všeobecný prehľad sme spomenuli aj Výbor pre aktuárske štandardy, aj keď jeho činnosť sa priamo nedotýka poisťného trhu na Slovensku.

V druhej kapitole sme podrobne opísali postup tvorby štandardov aktuárskej praxe troma hlavnými organizáciami IAA, AAE a SSA. Proces tvorby štandardov práce tvorených Výborom pre aktuárske štandardy bol uvedený iba v grafickej forme. Okrem týchto procesov sme v nej vytýčili ciele práce.

V tretej kapitole, v podkapitole 3.1 sme najskôr porovnali Slovenskú a Českú aktuársku asociáciu z rôznych pohľadov. Zistili sme, že ČSA začala štandardy aktuárskej praxe prijímať skôr, avšak k roku 2022 majú prijaté iba 3 štandardy, zatiaľ čo SSA ich implementovala už 6. ČSA však vydala až 5 smerníc, SSA vydala 3 smernice. V podkapitole 3.2 sme podľa informácií získaných z NBS a dotazníka, ktorý bol distribuovaný medzi členov SSA, analyzovali úroveň a druh využívania štandardov aktuárskej praxe vytváraných Slovenskou aktuárskou asociáciou. Kapitola 3.3 obsahuje zhodnotenie implementácia jednotlivých ISAP a ESAP do praxe jednotlivými členskými krajinami AAE. Krajiny implementovali štandardy dvoma spôsobmi. Štyri z nich sa rozhodli prijať ISAP alebo ESAP v plnej verzii, bez prekladu, ostatné krajiny vytvorili svoje vlastné štandardy, ktoré sú konzistentné s ISAP/ESAP. Z dostupných dát sme zistili, že najviac štandardov (6) prebrala práve SSA. Veľká Británia a ČSA prebrali po 3 štandardy, ostatné krajiny ich prebrali menej. Najviac preberaným štandardom bol ISAP 1 a ESAP 1 a keďže tieto štandardy sú jeden s druhým konzistentné, môžeme tvrdiť, že až 85% krajín do svojej praxe prebralo štandard č.1 – Všeobecná aktuárska prax. Druhým najviac využívaným štandardom je ESAP 2 - Správa aktuárskej funkcie podľa smernice 2009/138/ES (Solvency II), ktorý prebralo 6 krajín. Kapitola 4.4, zameraná na vízie do budúcnosti načrtla, akým smerom sa bude najbližší rok uberať vývoj na poli aktuárskych štandardov. SSA plánuje do konca roka 2022 schváliť aj zvyšné 2 štandardy ISAP 4 a ISAP 5. Bude tak krajinou, ktorá prebrala všetky

doteraz vytvorené štandardy. AAE nové štandardy tvoriť zatiaľ neplánuje, trendom je vytváranie EAN. Momentálne AAE pracuje na tvorbe EAN 3 - Professional Judgement. IAA má v pláne tento rok schváliť ISAP 7 - Aktuálne odhady, ktorý aktuárom pomôže pri práci s novou formou oceňovania záväzkov.

Cieľ práce, analyzovať stav na poli medzinárodných štandardov bol splnený a práca môže čitateľovi poslúžiť na získanie všeobecného prehľadu o aktuárskych štandardoch. Diplomová práca by sa dala rozšíriť vo viacerých smeroch. Rovnako ako sú analyzované dáta členov AAE, by sa mohli analyzovať informácie o úrovni implementácie štandardov členmi IAA. Pre úplnosť dát by bolo potrebné kontaktovať osobitne každú členskú asociáciu, čo je však časovo veľmi náročné, keďže doba čakania na odpoveď od jednotlivých asociácií môže byť niekoľko týždňov až mesiacov. V podkapitole 3.2 by pre lepší prehľad mohli byť uvedené praktické príklady správ vytvorených podľa aktuárskych štandardov, avšak tieto informácie sú väčšinou klasifikované ako tajné a sú majetkom jednotlivých poisťovní.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Články v elektronických časopisoch, zborníkoch a iné príspevky

[2] KAMENÁROVÁ Mária, SAKÁLOVÁ Katarína: Medzinárodné štandardy aktuárskej praxe. *AIESA – budovanie spoločnosti založenej na vedomostiach : zborník : 17. medzinárodná vedecká konferencia*. Bratislava. Publisher Letra Edu, 2017,10s [cit. 2022]. ISBN 978-80-972866-2-0. Dostupné na: < https://sekarl.euba.sk/ar1-eu/sk/detail-eu_un_cat.1-0237625-Medzinarodne-standardy-aktuarskej-praxe/?disprec=9&iset=1>

[36] PERROTT Godfrey: Professional Standards. *IAA Risk Book Governance, Management and Regulation of Insurance Operations*. Publisher IAA, 2015, 6s [cit. 2022]. Dostupné na: <https://www.actuaries.org/LIBRARY/Papers/RiskBookChapters/Ch3_ProfessionalStandards_2015-07-29.pdf>

Internetové zdroje

[12] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *About the AAE*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/about-the-aae/about-the-aae/>>

[13] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *The Board*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/about-the-aae/the-board/>>

[14] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *Vision and Values Statement*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/about-the-aae/vision/>>

[15] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *Mission Statement*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/about-the-aae/mission/>>

[16] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *Committees*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/about-the-aae/committees/>>

[17] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *Number of fully qualified actuaries by member association*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://actuary.eu/wp-content/uploads/2022/03/AAE_MA_numbers_2020-2022-website-FINAL.pdf>

[18] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *ESAP 1*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/wp-content/uploads/2019/10/ESAP1-Revised-11-10-2019-FINAL.pdf>>

[19] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *ESAP 2*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/wp-content/uploads/2021/10/ESAP2-2021-Approved-1-Oct-2021.pdf>>

- [20] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *ESAP 3*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://actuary.eu/wp-content/uploads/2017/08/ESAP3ORSA_Adopted-_2017-08-02-FINAL-2.pdf>
- [21] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *Due Process for the Development of EANs*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/wp-content/uploads/2019/10/Due-Process-for-the-European-Actuarial-Notes-11-10-2019-FINAL.pdf>>
- [22] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *European Actuarial Note 1*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://actuary.eu/wp-content/uploads/2020/11/AAE_EANonESAP3andORSA_Final-25052020-updated-11-2020.pdf>
- [23] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *European Actuarial Note 2*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://actuary.eu/wp-content/uploads/2021/06/19062021-AAE-EAN-IORP-II-FINAL.pdf>>
- [51] ACTUARIAL ASSOCIATION OF EUROPE: *AAE_Due_Process_ESAPs*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://actuary.eu/wp-content/uploads/2018/11/AAE_Due_Process_ESAPs_22072018_FINAL.pdf>
- [1] ACTUARIAL STANDARDS BOARD: *Standards of Practice*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <http://www.actuarialstandardsboard.org/standards-of-practice/>>
- [50] ACTUARIAL STANDARDS BOARD: *About ASB*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <http://www.actuarialstandardsboard.org/about-asb/>>
- [53] ACTUARIAL STANDARDS BOARD: *Actuarial Standards Setting Process*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <http://www.actuarialstandardsboard.org/wp-content/uploads/2018/Actuarial-Standards-Setting-Process.pdf>>
- [49] ČESKÁ SPOLEČNOST AKTUÁRŮ: *O nás*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.actuaria.cz/onas.html>>
- [54] ČESKÁ SPOLEČNOST AKTUÁRŮ: *Standard SAP 4 dostupný k připomínkám*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.actuaria.cz/news/1174/159/Standard-SAP-4-dostupnC3%BD-k-p%C5%99ipom%C3%ADnk%C3%A1m.html>>
- [57] ČESKÁ SPOLEČNOST AKTUÁRŮ: *Smernice a Doporučení*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.actuaria.cz/smernice-doporuceni.html>>

[41] DELOITTE: *IFRS 17 – Komplexní přístup k vykazování pojišťoven*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/financial-services/solutions/ifrs-17.html>>

[43] DEN NORSKE AKTUARFORENING: *Aktuarstandarder*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < <https://www.aktfor.no/aktuarstandarder/>>

[42] INSTITUTO DE ACTUARIOS ESPAÑOLES: *The International Actuarial Association Releases ISAP 4 on IFRS 17 Insurance Contracts*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < <https://www.actuarios.org/the-international-actuarial-association-releases-isap-4-on-ifrs-17-insurance-contracts/>>

[24] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *History*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/IACA/history_formation/IAA/Sections/IACA/History.aspx>

[25] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Full Members Directory*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/iaa/IAA/About_the_IAA/Membership/Full_Member/IAA/Membership_Directory/Full_Members.aspx>

[26] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Associate Members Directory*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/iaa/IAA/About_the_IAA/Membership/Associate_Member/IAA/Membership_Directory/Associate_Members.aspx>

[27] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Process for consideration of a membership application*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/ABOUT/Documents/Process_Membership_Application.pdf>

[28] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ASTIN*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/ASTIN_NEW/IAA/Sections/ASTIN_NEW/ASTIN_HOME.aspx>

[29] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *AFIR/ERM*. [cit. 2022]. Dostupné na internetu: < https://www.actuaries.org/IAA/IAA/Sections/AFIR-ERM-NEW/About_Us.aspx?WebsiteKey=ff59269c-4928-4369-a169-03e74a6bd8ca&hkey=9ba9efee-e6ff-4cdf-b70d-268d9cd2afaf>

- [30] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *IACA*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/IACA/IAA/Sections/IACA/IAA_Home.aspx?hkey=a0324018-b61f-4884-9481-72ca69eb1410>
- [31] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *IAAHS*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/IAAHS/IAA/Sections/IAAHS/Home_Health.aspx?hkey=e76e1858-54c1-4e91-83d5-36035cd54935>
- [32] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *PBSS*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/PBSS/IAA/Sections/PBSS/PBSS_Home.aspx?hkey=752a5fc7-aa9d-4ed8-bfc4-571e54777b31>
- [33] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *IAALS*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Sections/IAALS_Life_Insurance_new/IAA/Sections/IAALS_new/IAA_Life_Section.aspx?hkey=13e2820c-7b2a-4a2b-81bb-cf067c0f7288>
- [34] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Annual report 2020*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/IAA/Documents/Publications/Annual_Reports/2020_Annual_Report_EN.pdf>
- [35] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Glossary*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/IAA_ISAP_Glossary_Final_21Nov2019.pdf>
- [37] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 1*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <
https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/IAA_ISAP_Glossary_Final_21Nov2019.pdf>
- [38] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 1A*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/ISAP_1A_Final_December2018_Web.pdf>

[39] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 2*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/ISAP2_ConformanceChanges_1Dec2018.pdf>

[40] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 3*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/ISAP3_ConformanceChanges_1Dec2018.pdf>

[44] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 4*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.actuaries.org/the-international-actuarial-association-releases-isap-4-on-ifs-17-insurance-contracts/>>

[45] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 5*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/ISAP5_ConformanceChanges_1Dec2018.pdf>

[46] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 6*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CTTEES_ASC/Final_ISAPs_Posted/ISAP6_Final_Adopted1Dec2018.pdf >

[47] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *International Actuarial Notes*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/iaa/IAA/Publications/IANs/IAA/Publications/international_actuarial_notes.aspx?hkey=d03a8eec-38fe-4d76-80b0-e0ed1e4e538b>

[48] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *International Actuarial Note 100*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/Publications/IANs/IAA_IAN100_31August2021.pdf >

[52] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *Due Process for International Standards of Actuarial Practice*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: <

https://www.actuaries.org/IAA/Documents/CMTE_PC/DueProcess_ISAPs/Due_process_for_ISAPs_revised_13May2021_clean.pdf>

[60] INTERNATIONAL ACTUARIAL ASSOCIATION: *ISAP 7*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.actuaries.org/CTTEES_ASC/ISAP%207/FinalSOI_ISAP7Clean.pdf >

[58] NBS: *Požiadavky na odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/poistovnictvo/nazory-a-stanoviska/poziadavky-na-odbornu-sposobilost-a-doveryhodnost> >

[59] NBS: *Súhrnná informácia o kvalite správ aktuárskej funkcie poisťovní v SR*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Dohlad/Suhrnna%20informacia%20AF%202020.pdf >

[3] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *O nás*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.aktuar.sk/sk/o-nas/o-ssa/> >

[4] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Stanovy SSA*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.aktuar.sk/sk/dokumenty/stanovy-ssa/> >

[5] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 1*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_1v2.pdf >

[6] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 2*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_2.pdf >

[7] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 3*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_3.pdf >

[8] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 4*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_4.pdf >

[9] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 5*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_5.pdf >

[10] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Povinný štandard 6*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < https://www.aktuar.sk/userfiles/Standardy/povinny_standard_SSA_6.pdf >

[55] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Smernice SSA*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.aktuar.sk/sk/dokumenty/smernice-ssa/> >

[56] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKTUÁROV: *Odporúčania*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.aktuar.sk/sk/dokumenty/odporucania/>>

[11] SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ AKUTÁROV: *Procedúry na tvorbu štandardov práce člena SSA*. [cit. 2022]. Dostupné na internete: < <https://www.aktuar.sk/sk/dokumenty/procedury-na-tvorbu-standardov-prace-clena-ssa>>